

Nota van B&W

Portefeuille M. Divendal
Auteur Dhr. J.B.L. Reelfs
Telefoon 5113390
E-mail: jreelfs@haarlem.nl
WZ/ORGV Reg.nr 2008/116527
Te kopiëren: rapport Binnenstad Haarlem Schoon.
B & W-vergadering van 8 juli 2008

Onderwerp

Vernieuwde inzameling binnenstad (vrijgave voor inspraak)

Bestuurlijke context

Haarlem is zeer in trek als woon- en winkelstad. Een schone en nette openbare ruimte is daarbij zeer belangrijk. Met name in de binnenstad is dit moeilijk te realiseren.

In 2000 heeft een adviesgroep al een aantal aanbevelingen gedaan om de toen sterk vervuilde binnenstad schoon te krijgen. Deze aanbevelingen om de problematiek weg te kunnen nemen zijn ook in de praktijk overgenomen. Hierdoor is de situatie de afgelopen jaren zeker verbeterd. Het te bereiken doel, een centrum met een duurzaam verzorgde uitstraling, wordt echter nog niet gehaald.

Om deze reden heeft het college medio 2007 het initiatief genomen om voor het centrum een nieuw plan te ontwikkelen voor de inzameling van afval in de binnenstad.

Gezien de veelheid aan functies die binnen een klein gebied als het centrum bij elkaar komen en de belangenconflicten die dat oproept, is bij de aanpak gekozen voor een integrale benadering van de problematiek om zodoende tot een optimaal afgewogen aanpak te komen. Dit betekent dat niet alleen naar de inzameling is gekeken van afval uit huishoudens en bedrijven, maar ook naar de reiniging van de openbare ruimte en de benodigde handhaving. De consequenties voor het historisch beeld van de stad zijn eveneens als belangrijke factor in het plan meegenomen.

Gezien de problematiek van de binnenstad is invoering budgettairneutraal helaas niet mogelijk. De meerkosten worden gedekt via aanpassing van de afvalstoffenheffing. Het zal gaan om een bedrag van gemiddeld 1,90 euro per huishouden in 2009 en een zelfde bedrag in 2010. In totaal 3,80 euro.

Ondergrondse inzameling in de binnenstad maakt deel uit van het plan. Het locatieplan voor de ondergrondse containers zal apart ter vaststelling worden aangeboden.

B&W-besluit:

1. Het college besluit in te stemmen met de nota Vernieuwde inzameling binnenstad Haarlem.
2. Zij stelt vast dat door de invoering het tarief van de afvalstoffenheffing wordt verhoogd met 1,90 euro in 2009 en een zelfde bedrag in 2010.
3. Het college besluit het beleidsvoornemen, voor zover dit de praktische uitvoering van de nieuwe wijze van inzameling betreft, vrij te geven voor inspraak volgens de procedure zoals weergegeven in §5 van deze nota. Op de financiële consequenties, in de vorm van de doorwerking op de afvalstoffenheffing, wordt geen inspraak verleend.
4. Dit besluit van het college zal ter informatie aan de commissie Beheer worden toegezonden.
5. Het college zal na verwerking van de zienswijzen de beleidsregel vast stellen.
6. De betrokkenen zullen daags na de besluitvorming geïnformeerd worden over dit besluit.

Vernieuwde inzameling binnenstad Haarlem

(vrijgave voor inspraak)

1. Inleiding

Haarlem is in toenemende mate in trek als woonstad en is al twee maal verkozen tot de beste winkelstad van Nederland. Deze positie dient gecontinueerd te worden en waar mogelijk nog worden verbeterd. Een belangrijk aspect hierbij is dat de stad te allen tijden schoon moet zijn. Dagelijks wordt er dan ook door diverse diensten hard gewerkt om dit doel te bereiken. Met name in de binnenstad is dit een zeer moeilijke opgave.

Al in 2000 heeft een adviesgroep een aantal aanbevelingen gedaan om de toen nog sterk vervuilde binnenstad veel schoner te krijgen (nota rei/2000/452). Deze aanbevelingen zijn ook overgenomen. Zo is er bijvoorbeeld in het kernwinkelgebied een avondinzameling ingevoerd en zijn op verschillende locaties ondergrondse containers geplaatst om bedrijven en bewoners maximaal te faciliteren. De praktijk anno 2008 wijst echter uit dat, hoewel de situatie de afgelopen jaren sterk is verbeterd, het te bereiken doel, een centrum met een duurzaam verzorgde uitstraling, nog niet gehaald wordt.

In deze nota wordt een nieuwe aanpak voorgesteld voor de verwijdering van afval in het centrum. Gezien de veelheid aan functies die binnen dit kleine gebied bij elkaar komen en de belangenconflicten die dat oproept, is binnen het voorliggende plan gekozen voor een integrale benadering van de problematiek om zodoende tot een optimaal afgewogen aanpak te komen. Dit betekent dat niet alleen is gekeken naar de inzameling van afval uit huishoudens en bedrijven, maar ook naar de reiniging van de openbare ruimte en de benodigde handhaving. Ook de consequenties voor het historisch beeld van de stad zijn in het plan meegenomen.

Het plan van aanpak is uitgewerkt in het rapport “Binnenstad Haarlem Schoon” dat is bijgevoegd bij deze nota. Onderstaand komen ten behoeve van de besluitvorming de belangrijkste onderdelen hieruit beknopt aan de orde. Speciaal wordt binnen deze nota de aandacht gevraagd voor de financiële consequenties die uitvoering van het plan met zich mee brengt.

Daar ondergrondse inzameling deel uitmaakt van de nieuwe aanpak van de binnenstad is tevens een locatieplan opgesteld voor de ondergrondse containers. Het locatieplan zal ter vaststelling begin november separaat worden aangeboden.

2. Doelstelling

Het primaire doel van het plan is de schoon- en netheid in de Haarlemse binnenstad aantoonbaar te verbeteren. Het gaat echter niet om “schoon” alleen: serviceniveau en betaalbaarheid zijn ook belangrijk. De nieuwe aanpak moet geen extra belemmeringen voor gebruikers opleveren, maar juist extra mogelijkheden. Met ontevreden gebruikers nemen de risico's op misbruik van het systeem toe. Daarnaast moet het systeem financieel haalbaar zijn. Dit betekent dat op effectieve wijze gebruik gemaakt moet worden van beschikbare middelen door bijvoorbeeld het creëren van schaalvoordelen. Alleen op deze wijze is sprake van een op termijn duurzaam systeem.

Communicatie met alle belanghebbenden in het gebied voor, tijdens en na de invoering is natuurlijk een vereiste voor acceptatie.

Ook op het vlak van milieu en de druk op de straten in het centrum liggen er kansen. Minimalisatie van het aantal voertuigbewegingen en het stimuleren of afdwingen van het gebruik van schone technieken kunnen bijdragen aan verbetering van de Haarlemse luchtkwaliteit en het aantal (grote) voertuigen in het centrum. Betere voorzieningen voor bewoners en bedrijven kunnen er ook toe leiden dat meer afval gescheiden wordt aangeboden dat uiteindelijk nuttig kan worden hergebruikt. Tenslotte is de beeldkwaliteit van het centrum van groot belang voor de beleving van bewoners, andere gebruikers en bezoekers.

Samengevat zijn de belangrijkste ontwerpdoelstellingen:

- Verbeteren van de schoon- en netheid;
- Een hoog serviceniveau en tevreden gebruikers;
- Minimaliseren voertuigbewegingen en belemmering van doorstroming;
- Optimaliseren van de beeldkwaliteit;
- Stimuleren afvalscheiding;
- Financieel haalbaar.

3. Uitgangssituatie

Inzameling

Het grootste gedeelte van het huishoudelijk restafval in de binnenstad wordt met huisvuilzakken ingezameld. Circa tweederde van de bedrijven gevestigd in de binnenstad heeft er zelf voor gekozen om ook gebruik te maken van het inzamelsysteem van restafval voor particulieren middels het reinigingsrecht. Inzameling met huisvuilzakken leidt onvermijdelijk tot vervuiling van de openbare ruimte door het openscheuren van zakken en lang verblijf van de zakken op straat trekt ongedierte aan. Ook is bijplaatsing van klein grof huishoudelijk afval een ingesleten gewoonte geworden, wat de mate van vervuiling vergroot en het inzamelwerk moeilijker, trager en riskanter maakt.

Tevens werkt deze wijze van inzamelen misbruikt in de hand. Bedrijven kunnen gemakkelijk meer afval aanbieden dan contractueel overeengekomen doordat het bedrijfsafval samen met het huishoudelijk afval wordt ingezameld met huisvuilzakken.

Scheidingsresultaat

In Haarlem wordt gemiddeld 23% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld. De landelijke doelstelling ligt op 50%. Er zijn met name verbetermogelijkheden voor de fractie oud papier en karton aanwezig. Naast de milieuvoordelen heeft gescheiden inzamelen van afval als voordeel dat de verwerkingskosten van de afzonderlijke fracties beduidend lager zijn dan die van restafval.

Aanbieden van afval

Dikwijls wordt afval door bewoners en bedrijven niet op de afgesproken wijze aangeboden. De inzamelmethode met huisvuilzakken en het niet altijd aanwezig kunnen zijn van handhaving werken dit mede in de hand. De gevolgen zijn dat afval buiten de afgesproken tijden wordt aangeboden en er naast huisvuilzakken ook veel (klein) grof vuil wordt aangeboden. De consequentie hiervan is dat er bij de inzameling van afval in de binnenstad veel zwerfafval ontstaat.

Reiniging

In 2007 is onderzoek gedaan naar de vervuiling van de openbare ruimte in de gemeente Haarlem. Hieruit bleek dat de openbare ruimte in de binnenstad gemiddeld matig schoon is (rapportcijfer 6,4). In vergelijking met andere gemeenten ligt er in Haarlem relatief veel zwerfafval. Inzameling met huisvuilzakken is hieraan mede debet.

Samengevat:

- weinig zicht op de aangeboden hoeveelheid afval (iedereen kan zijn afval op straat zetten)
- slechts zeer beperkte handhaving mogelijk
- slechte afvalscheiding (nu 23% i.p.v. 50% volgens landelijke doelstelling)
- afval wordt in alle vormen en maten op straat gezet (klein grof vuil)
- afval wordt vaak buiten de aangegeven tijden op straat gezet (veel te vroeg of te laat)

4. Ontwerpspecificaties

Huishoudelijk afval

De inzameling van het huishoudelijk afval is voor gemeenten een wettelijke verplichting en gebonden aan randvoorwaarden. Deze uitgangspunten, tezamen met de voor afvalinzameling geldende arbeidsnormen en nagestreefde beeldkwaliteit maken dat gekozen is voor inzameling met

ondergrondse containers. Met een dergelijk uniformstelsel kunnen andere inzamelingsmiddelen uit het straatbeeld verdwijnen en maken 'kruipende' inzamelingsploegen plaats voor voertuigen met eenmansbediening die de ondergrondse containers op efficiënte wijze ledigen.

Een grondige locatieverkenning ten behoeve van het plaatsen van de benodigde containers heeft laten zien dat ondergrondse inzameling in de binnenstad met een hoge mate van dekking gerealiseerd kan worden. Wel dient hiervoor bij een aantal locaties de maximale loopafstand opgerekt te worden tot maximaal 125 meter. Hiervoor is een aparte beslissing van het college van B&W noodzakelijk. De besluitvorming hierover zal plaatsvinden in de nog in te dienen nota over het locatieplan.

Door het oprekken van de loopafstand tot maximaal 125 m, kan een dekkingsgraad van vrijwel 100% worden gerealiseerd in de binnenstad. In totaal zijn op circa 95 locaties 130 ondergrondse containers nodig voor de inzameling van restafval. De containers zijn toegankelijk voor bewoners middels pasjes, zoals ook in andere wijken in Haarlem gebruikelijk is.

In de binnenstad wordt gekozen voor een nieuw ontwerp van de inwerpzuil. Het ontwerp zal geheel afgestemd zijn op de historische omgeving van dit deel van de stad. Deze speciale zuil die momenteel wordt ontwikkeld zal in ieder geval slanker zijn en minder hoog dan de inwerpzuil die gebruikt wordt in de overige wijken van Haarlem.

Voor inzameling van de overige fracties van het huishoudelijk afval is het wenselijk laagdrempelige brengmogelijkheden te bieden, eveneens in de vorm van ondergrondse containers. Gezien de recente ontwikkelingen is hierbij ook rekening gehouden met de inzameling van kunststoffen. Ook aan GFT is in dit verband gedacht, hoewel de hoeveelheid en kwaliteit van GFT in centrumgebieden vaak teleurstellend zijn. Er wordt uitgegaan van zes à zeven goed gelegen brengmogelijkheden (brengparkjes) te situeren nabij supermarkten aan de buitenrand van de binnenstad. Op deze locaties is er voldoende ruimte en is de overlast voor omwonenden minimaal.

Wat overblijft zijn de Kringloopgoederen en de fracties Wit en Bruingoed (WeB), grof huishoudelijk afval en klein chemisch afval (KCA). Hierbij kan worden aangesloten op de bestaande mogelijkheden binnen de gemeente Haarlem, zoals het milieuplein. Overigens zal over de toekomst van het milieuplein een aparte nota worden opgesteld.

Bedrijfsafval

De inzameling van bedrijfsafval in een historisch stadscentrum is een complexe taak. Er is een grote diversiteit aan bedrijven met een even grote variëteit in afvalproductie. De huidige situatie (zoals hierboven beschreven in §3) is onwenselijk en moeilijk te handhaven. Daarom is ervoor gekozen om de inzameling van bedrijfsafval anders vorm te geven. Voor nadere invulling hiervan moet met enkele uitgangspunten worden gewerkt:

- Een bedrijf heeft het recht om zelf een inzamelaar te kiezen en afspraken te maken over te gebruiken inzamelingsmiddelen en –frequenties;
- Er zijn onvoldoende monitoringgegevens voor vrijkomende hoeveelheid en soorten bedrijfsafval (per bedrijf) voorhanden;
- Kleine bedrijfjes hebben vaak onvoldoende opslagmogelijkheden en hebben daardoor beperkte mogelijkheden om bedrijfsafval tijdelijk in pandig op te slaan (met name de horeca);
- Bij horeca komen grote hoeveelheden swill vrij. Swill mag max één dag in pandig worden opgeslagen in verband met de warenwet. Swill is niet geschikt om te storten in ondergrondse containers
- Bedrijven in de binnenstad hebben uiteenlopende openingstijden. Hierdoor is één tijdstip van inzameling niet voldoende, omdat niet van ondernemers verwacht kan worden uren eerder of later open te gaan cq. te sluiten.

In de nieuwe situatie vormt de inzameling gedurende een afgegrensde periode in de morgen, bijvoorbeeld van 8:00 tot 10:00 uur, met een inzamelaar naar eigen keuze de basis. Tijdens dit ochtendvenster mogen (mini)containers tijdelijk in de openbare ruimte worden geplaatst. Collectieve inzameling verdient hierbij de voorkeur¹.

¹ Dit om het aantal inzamelvoertuigen en daarmee het aantal voertuigbewegingen in de binnenstad te minimaliseren.

Daarnaast voorziet de nieuwe opzet drie extra aanbodmogelijkheden voor bedrijfsafval. Hieraan zijn echter wel voorwaarden verbonden. De onderstaande tabel (tabel 1) geeft hiervan een overzicht

Tabel 1: mogelijkheden voor de inzameling van bedrijfsafval en bijbehorende voorwaarden

Basissysteem Inzameling bedrijfsafval	
1. Inzameling in ochtendvenster (8:00-10:00) met inzamelaar naar keuze middels mini containers	
Extra maatwerk mogelijkheden	Voorwaarden
2. Meeliften inzamelsysteem ondergrondse containers voor huishoudens	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maximaal 5 zakken restafval per week ▪ niet voor bedrijven in kernwinkelgebied ▪ niet voor bedrijven bij horecapleinen
3. Ondergrondse perscontainers Horecapleinen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ collectief systeem ▪ pleinen rond Grote Kerk en Botermarkt
4. Inzameling in avondvenster (18:00-20:00) middels minicontainers	<ul style="list-style-type: none"> ▪ collectief ▪ (mini)containers van 18:00 tot 20:00 in openbare ruimte ▪ overige inzamelmiddelen inpandig

Op deze wijze worden bedrijven in de binnenstad verschillende mogelijkheden geboden en wordt zoveel mogelijk voldaan aan de wensen van de gemeente: geen afvalzakken op straat, geen inzamelmiddelen in de openbare ruimte (m.u.v. de venstertijden), minimalisering voertuigbewegingen, aansluiten op behoeften ondernemers, te monitoren en te handhaven inzamelsysteem, stimuleren afvalscheiding en afrekenen op basis van aangeboden hoeveelheid. Op dit moment werkt het gemeentelijk projectteam samen met vertegenwoordigers van ondernemers om de voorgesteld oplossingen zo goed mogelijk op de behoeften van de verschillende type ondernemers af te stemmen.

Reiniging en handhaving binnenstad

In een stadscentrum zijn bijna 24 uur per dag, zeven dagen per week activiteiten. Ten behoeve van het nagestreefde hoge kwaliteitsniveau zal een groot deel van elke dag signalering, handhaving en opruimen mogelijk moeten zijn. Deze taak ligt voor bij een serviceteam van Spaarnelanden in nauwe samenwerking met de ambtenaren belast met de handhaving van de afvalstoffenverordening. Zij vormen als het ware de ruggengraat van het systeem.

Gezien de hoge ambities in de binnenstad wordt een omslag voorgesteld van aansturing op frequentie, zoals tot op heden het geval is, naar een aansturing op basis van de beeldkwaliteit. Essentieel is namelijk dat er onmiddellijk gereageerd kan worden op het ontstaan van vervuiling. Dit is alleen mogelijk indien gewerkt wordt met in hoge mate zelfsturende serviceteams die de openbare ruimte onderhouden op basis van een vooraf afgesproken niveau.

Het serviceteam wordt verantwoordelijk gemaakt voor de schoon- en netheid van de openbare ruimte in een bepaald gebied. In de ochtend houden de serviceteams zich met name bezig met de reguliere (geplande) werkzaamheden in de middag worden gesignaleerde probleemplekken aangepakt. Primair zijn ze verantwoordelijk voor het beheer van de inzamellocaties, het verwijderen van (zwerf-)afval uit de openbare ruimte. Daarnaast kan het team ook andere taken in de binnenstad vervullen.

Ingezet wordt op één serviceteam. Het serviceteam bestaat uit een medewerker van Spaarnelanden en één of twee medewerkers van een organisatie gericht op het aan het werk helpen van jongeren (bijv. stichting Paswerk). De medewerker van Spaarnelanden krijgt een soort van voorman functie. Het team beschikt over een schottenwagen, mogelijk met elektrische aandrijving.

5. Participatie

Bij de ontwikkeling van het plan zijn al in een vroeg stadium diverse organisaties betrokken. Bijvoorbeeld Horeca Nederland, City Haarlem ondernemers organisatie, De kamer van Koophandel en

Spaarnelanden nv. Het concept is eveneens voorgelegd aan de betreffende wijkraden in de binnenstad. Tevens is het plan met de betrokken gemeentelijke afdelingen besproken.

Na vrijgave voor inspraak van deze nota zullen naast de al betrokken gesprekspartners de individuele bewoners en ondernemers op de hoogte gesteld worden van de plannen en worden uitgenodigd om hun mening kenbaar te maken.

Er tekent zich duidelijk draagvlak af voor de voorgestelde nieuwe aanpak. De tot nu toe naar voren gebrachte aandachtspunten hebben vooral betrekking op de praktische uitvoering. Zo is er bijvoorbeeld aandacht gevraagd voor het eventueel verloren gaan van parkeervakken waar ondergrondse containers zijn gepland en is men bezorgd over minder validen en senioren in verband met de loopafstand naar de containers.

6. Inspraak

Op het in deze conceptbeleidsregel neergelegde beleidsvoornemen dient eerst inspraak te worden verleend conform de Inspraakverordening juncto de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht.

De inspraakprocedure bestaat uit de volgende stappen:

- Kennisgeving van het ontwerpbesluit in de Stadskrant
- Ter inzage legging van het ontwerpbesluit aan de Zijlsingel (Dienstverlening)
- Belanghebbenden kunnen schriftelijk of mondeling hun zienswijze naar voren brengen binnen een termijn van 6 weken aanvangende met ingang van de dag waarop het ontwerpbesluit ter inzage is gelegd.
- Opstellen van een verslag van de zienswijze(n) die mondeling naar voren is (zijn) gebracht.
- Wat bij de inspraak naar voren is gebracht wordt op een voor alle belanghebbenden kenbare wijze vastgelegd in het uiteindelijke besluit.
- Uit dit besluit moet blijken tot welke resultaten de inspraak heeft geleid.

Bovendien zullen er in de periode tot de definitieve vaststelling van het beleidsvoornemen een aantal voorlichtingsavonden worden georganiseerd zowel voor bewoners als voor het bedrijfsleven. Naast uitleg over het plan zullen de aanwezigen ook een actieve inbreng kunnen hebben welke nog kan leiden tot praktische bijstellingen. De ervaring heeft geleerd dat dit wat betreft de bewoners vooral de locatiekeuze zal betreffen. Uitgangspunt hierbij is dat in geval van zwaarwegende bezwaren samen met de betrokken bewoners gezocht zal worden naar een alternatieve oplossing.

Naar de bedrijven zal een belangrijk aandachtspunt zijn de mate waarin gezamenlijkheid verworven kan worden met betrekking tot de keuze van de inzamelaar(s) en inzamelsystemen.

7. Invoering

Voor de verdere implementatie zijn een aantal randvoorwaarden bepalend:

a. Fysieke invulling

De verdere fysieke invulling dient plaats te vinden door:

- completeren van de locatieverkenning voor ondergrondse containers met onderzoek naar mogelijke ondergrondse belemmeringen (kabels en leidingen en eventuele andere obstakels);
- een aanvulling op de locatieverkenning gericht op mogelijkheden voor ondergrondse capaciteitsuitbreiding voor bedrijfsafval (in het bijzonder voor de horeca);
- Kiezen van definitieve locaties en invulling voor de brengparkjes voor gescheiden afvalfracties;
- Keuze van een passend zuilontwerp voor de ondergronds containers;
- Bepalen van uitgangspunten voor de in te zetten speciale inzamelvoertuigen.

b. Organisatorische invulling

Naast de fysieke aspecten van het nieuwe inzamelsysteem moet tevens de organisatie ingevuld worden. Hierbij verandert het takenpakket van Spaarnelanden aanzienlijk ten opzichte van de

huidige werkwijze in de binnenstad. Er zijn bijvoorbeeld andere inzamelvoertuigen nodig in het centrum dan bij het huidige systeem en de reinigers (in serviceteams) krijgen te maken met een aanzienlijk andere taakinvoering. Ze krijgen onder andere meer verantwoordelijkheden en de communicatie tussen de verschillende taakvelden wordt aanzienlijk belangrijker.

Tevreden bewoners, bedrijven en gebruikers zijn een sleutelfactor voor succes van het nieuwe systeem. Snel reageren op meldingen uit de eigen organisatie, maar ook op die van buitenaf is hiervoor een sleutelfactor. Monitoring en mogelijk tijdige bijstelling van het werk op beleidsniveau is daarom eveneens van groot belang om het systeem robuust te maken.

c. Juridische invulling

De binnenstad van Haarlem heeft de status van beschermd stadsgezicht. Om die reden is voor het plaatsen van een ondergrondse container een lichte bouwvergunning verplicht. Binnen deze procedure vindt er toetsing plaats aan de betreffende bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan wat betrekking heeft op het gebied tussen de Bolwerken en de Gedempte Oudegracht (plan "Oude Stad") voorziet momenteel nog niet in afsluitbare ondergrondse containers. In de overige gebieden van de binnenstad zijn de bestemmingsplannen al wel aangepast. Na de bestuurlijke vaststelling van deze nota zal zo snel mogelijk de aanpassingsprocedure van het bestemmingsplan Oude Stad opgestart worden.

Daarnaast is ook het verleggen van eventueel aanwezige kabels en leidingen een cruciale factor in de implementatie. De zogenaamde verlegregeling Haarlem is van kracht. Dit betekent dat waarschijnlijk een groot gedeelte van de kosten gemoeid met het verleggen van kabels en leidingen gedragen gaan worden door de netbeheerders. De snelheid en souplesse waarmee deze instellingen de taak zullen oppakken is een belangrijke mate bepalend voor het moment van plaatsing van de containers.

8. Financiële consequenties

Als gevolg van de toegenomen efficiency bij de inzameling van huishoudelijk afval kan tot op heden de omschakeling naar ondergrondse inzameling budgettair neutraal verlopen. Gezien de complexiteit van de binnenstad met nauwe kronkelige straten en stegen, intensief ruimtegebruik, hoge afvalproductie, en een lokale economie van bijna rond de klok is dit bij het voorliggende plan helaas niet mogelijk.

Op voorhand heeft Spaarnelanden al een aantal efficiencyvoordelen ingecalculleerd. Deze betreffen onder meer een vermindering van de veegkosten, minder illegaal afval en meer afvalscheiding en doorberekening van kosten naar het bedrijfsleven. Tevens komt de huidige inzet van materieel en personeel in het centrum te vervallen. Tezamen levert dit een besparing op van 629.000,- euro op jaarbasis. Hier staan de kosten tegenover. Op jaarbasis is dit een bedrag van 810.000,- euro aan nieuwe middelen plus 123.000 euro aan uitbreiding verzorgingstaken. Kosten minus besparingen leveren een bedrag op van 147.300,- euro aan meerkosten op jaarbasis (zie tabel 2 samenvatting). Een uitgebreide exploitatieberekening is opgenomen in de bijgevoegde rapportage

Tabel 2: samenvatting

Exploitatiekosten nieuwe middelen	810.000
Vervallen exploitatiekosten en besparingen	629.000-
Dekking doorberekening horeca containers	33.700-
Toename exploitatiekosten invoering nieuwe vorm van inzameling	147.300
Uitbreiding verzorgingstaken centrum	123.000
Meerkosten centrumplan structureel	270.300

De invoering zal gefaseerd plaatsvinden in 2009 en 2010 (zie §9). Voorgesteld wordt de dekking te laten verlopen via de afvalstoffenheffing. Dit betekent gemiddeld per huishouden in 2009 een bedrag van 1,90,- euro en in 2010 nog eens een zelfde bedrag. Totaal geeft invoering van het plan een doorwerking op de afvalstoffenheffing van 3,80 euro.

9. Planning

Naar verwachting zal het plan eind 2010 volledig ingevoerd zijn. De eerste fase van de invoering in 2009 zal plaatsvinden in het gebied van de binnenstad beneden de Gedempte Oudegracht. De tweede fase in 2010 behelst het gebied tussen de Bolwerken en de Gedempte Oudegracht. In het bijgevoegde rapport is de planning gedetailleerd opgenomen.

Binnenstad Haarlem Schoon!

Integraal plan voor een schone binnenstad

Gemeente Haarlem

juli 2008

Binnenstad Haarlem Schoon!

Integraal plan voor een schone binnenstad

dossier : A9453-01.001
registratienummer :
versie : 1

Gemeente Haarlem

juli 2008

INHOUD	BLAD
1 INLEIDING	3
2 HOOFDLIJNEN	4
2.1 Doel	4
2.2 Uitgangssituatie	4
2.3 Ontwerpspecificaties inzamelsysteem	5
2.4 Aanpak in drie deelplannen	9
3 DEELPLAN HUISHOUELIJK AFVAL	10
3.1 inleiding	10
3.2 Restafval	11
3.3 Oud papier en karton	13
3.4 Glas	15
3.5 Overige fracties	16
3.6 Brengparkjes	19
4 DEELPLAN BEDRIJFSAFVAL	22
4.1 Huidige situatie	22
4.2 Nieuw inzamelregime	24
4.3 Inzameling per fractie	28
5 DEELPLAN SERVICE	32
5.1 Preventie	33
5.2 Reiniging	37
5.3 Signalering	41
6 PLANNING	43
6.1 Inspraak en bestemmingsplan	43
6.2 Verleggen kabels en leidingen	44
6.3 Uitvoering plan in twee fasen	45
7 BEGROTING	47
7.1 Investering centrumplan	47
COLOFON	49

1 INLEIDING

In 2000 heeft een adviesgroep een aantal aanbevelingen gedaan om de toen sterk vervuilde binnenstad schoon te krijgen. Er zijn toen een aantal knelpunten gesignaleerd. Deze betroffen onder andere het in de nacht buiten zetten en het verkeerd aanbieden van afval, alsmede een tekort aan handhaving. De door deze adviesgroep gedane aanbevelingen om de problematiek weg te kunnen nemen zijn inmiddels grotendeels overgenomen. Zo is er een avondinzameling ingevoerd om bedrijven maximaal te faciliteren en zijn er op vier locaties in de binnenstad ondergrondse containers gesitueerd in het kernwinkelgebied om de horeca de gelegenheid te bieden om op ieder gewenst moment het afval kwijt te kunnen.

De praktijk anno 2007 wijst echter uit dat, hoewel de situatie de afgelopen jaren zeker verbeterd is, nog steeds het te bereiken doel, een centrum met een duurzaam verzorgde uitstraling, niet gehaald wordt. Gezien de veelheid aan functies die binnen een klein gebied als het centrum bij elkaar komen en de belangenconflicten die dat oproept, is binnen het voorliggende plan gekozen voor een integrale aanpak van de problematiek om zodoende tot een optimaal afgewogen aanpak te komen. Dit betekent dat niet alleen naar de inzameling en onderlinge afstemming is gekeken van de verschillende deelstromen uit huishoudens en bedrijven, maar ook naar de juiste wijze van reiniging van de openbare ruimte, het handhaafbaar maken van de totaal opzet, de consequenties voor het historisch beeld van de stad en de gevolgen voor het klimaatbeleid van de gemeente.

Uitwerking vindt plaats in een drietal deelplannen. Deze betreffen het deelplan huishoudelijk afval (hoofdstuk 3), bedrijfsafval (hoofdstuk 4) en het deelplan service (hoofdstuk 5). In dit laatste plan zijn opgenomen preventieve maatregelen, zoals communicatie, signalering en handhaving en het reinigen van de openbare ruimte. Het rapport wordt afgesloten met een planning met betrekking tot de implementatie van de vernieuwe aanpak (hoofdstuk 6) en een globale kostenraming (hoofdstuk 7). Alvorens hierop in te gaan wordt allereerst op hoofdlijnen het gehele voorstel weergegeven.

2 HOOFDLIJNEN

2.1 Doel

Het primaire doel van het plan is de schoon- en netheid in de Haarlemse binnenstad aantoonbaar te verbeteren. Het gaat echter niet om "schoon" alleen: serviceniveau en betaalbaarheid zijn ook belangrijk. Het nieuwe totaalsysteem moet geen extra belemmeringen voor gebruikers opleveren, maar juist extra mogelijkheden. Met ontevreden gebruikers nemen de risico's op misbruik van het systeem toe wat voorkomen dient te worden. Daarnaast moet het systeem financieel haalbaar zijn. Dit betekent dat op effectieve wijze gebruik gemaakt moet worden van beschikbare middelen door bijvoorbeeld het creëren van schaalvoordelen. Alleen op deze wijze is sprake van een op termijn duurzaam systeem. Communicatie met alle belanghebbenden in het gebied voor, tijdens en na de invoering is natuurlijk een vereiste voor acceptatie.

Ook op het vlak van milieu en de druk op de straten in het centrum liggen er kansen. Minimalisatie van het aantal voertuigbewegingen en het stimuleren of afdwingen van het gebruik van schone technieken kunnen bijdragen aan verbetering van de Haarlemse luchtkwaliteit en het aantal (grote) voertuigen in het centrum. Betere voorzieningen voor bewoners en bedrijven kunnen er ook toe leiden dat meer afval gescheiden wordt aangeboden dat uiteindelijk nuttig kan worden hergebruikt. Tenslotte is de beeldkwaliteit van het centrum van groot belang voor de beleving van bewoners, andere gebruikers en bezoekers.

Samengevat zijn de belangrijkste ontwerpdoelstellingen:

- Verbeteren van de schoon- en netheid;
- Een hoog serviceniveau en tevreden gebruikers;
- Minimaliseren voertuigbewegingen en belemmering van doorstroming;
- Optimaliseren van de beeldkwaliteit;
- Stimuleren afvalscheiding;
- Financieel haalbaar.

2.2 Uitgangssituatie

Zakkeninzameling

Het grootste gedeelte van het huishoudelijk restafval in de binnenstad wordt met huisvuilzakken ingezameld. Circa tweederde van de bedrijven gevestigd in de binnenstad heeft er zelf voor gekozen om ook gebruik te maken van het inzamelsysteem van restafval voor particulieren middels het reinigingsrecht. Inzameling met huisvuilzakken leidt onvermijdelijk tot vervuiling van de openbare ruimte door het openscheuren van zakken en lang verblijf van de zakken op straat trekt ongedierte aan. Ook is bijplaatsing van klein grof huishoudelijk afval een ingesleten gewoonte geworden, wat de mate van vervuiling vergroot en het inzamelwerk moeilijker, trager en riskanter maakt.

Afvalstromen

Als gevolg van het gelijktijdig inzamelen van huisvuilzakken van particulieren en bedrijven (reinigingsrecht) is het niet goed mogelijk om een goed inzicht te krijgen op de afzonderlijk aangeboden hoeveelheden. Dit bemoeilijkt de dimensionering van een nieuw systeem. Daarom is gekozen voor een zekere mate van flexibiliteit bij de capaciteitsberekeningen.

Laag scheidingsresultaat

In Haarlem wordt gemiddeld 23% van het huishoudelijk afval gescheiden ingezameld (gegevens 2005). Dit is in vergelijking met de richtlijn voor soortgelijke gemeenten een lage score. Er zijn met name verbetermogelijkheden voor de fractie oud papier en karton aanwezig. Naast de milieuvordelen heeft gescheiden inzamelen van afval als voordeel dat de verwerkingskosten van de afzonderlijke fracties beduidend lager zijn dan die van restafval.

Onjuist aanbieden van afval

Dikwijls wordt afval door bewoners en bedrijven niet op de afgesproken wijze aangeboden. De inzamelmethode met huisvuilzakken en het niet altijd zijn van handhaving werken dit mede in de hand. De gevolgen zijn dat afval buiten de afgesproken tijden wordt aangeboden en er naast huisvuilzakken ook veel (klein) grof vuil wordt aangeboden. De consequentie hiervan is dat er bij de inzameling van afval in de binnenstad veel zwerfafval ontstaat.

Reiniging

In het centrum van Haarlem wordt machinaal en handmatig geveegd en worden prullenbakken geleegd. Dit reinigingswerk is tot nu toe frequentiegestuurd.

In 2007 is onderzoek gedaan naar de vervuiling van de openbare ruimte in de gemeente Haarlem. Hieruit bleek dat de openbare ruimte in de binnenstad gemiddeld matig schoon is (gemiddeld rapportcijfer 6,4). In vergelijking met andere gemeenten ligt er in Haarlem relatief veel zwerfafval. Inzameling met huisvuilzakken is hieraan mede debet.

2.3 Ontwerpspecificaties inzamelsysteem

Voor een schoon centrum zijn in dit plan drie taakvelden onderscheiden:

1. Inzamelen van alle fracties van het vrijkomende huishoudelijk afval
2. Inzamelen van alle fracties van het bedrijfsafval
3. Inzamelen van 'on the way' afval uit afvalbakken en (zwerf)afval in de openbare ruimte

In het laatste taakveld zijn ook de 'óverkoepelende taken' opgenomen, zoals het (uitvoerings)management en het handhaven van het nagestreefde serviceniveau. Indien deze taken in een goed afgestemde gevel-tot-gevel benadering kunnen worden ingevuld, zijn er goede mogelijkheden voor een effectief beheersysteem.

2.3.1 Inzameling van huishoudelijk afval

Omdat de inzameling van het huishoudelijk afval een in de Wet milieubeheer verankerde gemeentelijke verplichting is, zal met betrekking tot de integrale aanpak dit taakveld allereerst te beschouwen. Een eis hierbij is dat het gekozen systeem voor restafvalinzameling voldoet aan de randvoorwaarden voor 'huis-aan-huis' inzameling, zoals loopafstanden en inzamelfrequenties. Dit uitgangspunt, tesamen met de voor afvalinzameling geldende arbonormen en nagestreefde beeldkwaliteit maken dat gekozen is voor inzameling met ondergrondse containers. Met een dergelijk systeem kunnen andere inzamelmiddelen uit het straatbeeld verdwijnen en maken 'kruipende' inzamelploegen plaats voor voertuigen die de ondergrondse containers legen. Het zware handmatig beladen met huisvuilzakken (driemansploegen) maakt plaats voor gemechaniseerd legen van grote, ondergrondse containers (éénmansbediening).

Een grondige locatieverkenning, zoals vastgelegd in het locatieplan voor ondergrondse restafvalcontainers in de binnenstad, laat zien dat als de ondergrondse infrastructuur geen roet in het eten gooit, in de binnenstad een hoge mate van dekking gerealiseerd kan worden met een dergelijk systeem. Wel dient hiervoor de loopafstand opgerekt te worden van 75 m nu tot maximaal 125 m (wettelijk de maximale loopafstand). Hiervoor is een separate beslissing van het college van B&W noodzakelijk. Door het oprekken van de loopafstand tot maximaal 125 m, kan een dekkingsgraad van vrijwel 100% worden gerealiseerd in de binnenstad.

Voor inzameling van de overige fracties van het huishoudelijk afval is het wenselijk laagdrempelige brengmogelijkheden te bieden voor oud papier en karton (OPK), verpakkingsglas en kleding en textiel. Gezien recente ontwikkelingen is alvast rekening gehouden met de inzameling van kunststoffen. Tenslotte is het mogelijk om ook een brengmogelijkheid voor GFT in te passen, hoewel de hoeveelheid en kwaliteit van GFT in centrumgebieden vaak teleurstellend zijn. Er is voor gekozen om zeven goed gelegen (nabij supermarkten, in de periferie, voldoende ruimte, minimale overlast omwonenden, goede dekking binnenstad) locaties te selecteren ('brengparkjes') waar bewoners de meest voorkomende afvalfracties kwijt kunnen.

Wat overblijft zijn de fracties kringloopgoederen, Wit en Bruingoed (WeB), grof huishoudelijk afval en klein chemisch afval (KCA). Hierbij kan worden aangesloten op de bestaande mogelijkheden binnen de gemeente Haarlem, zoals het milieuplein.

2.3.2 Inzameling van bedrijfsafval

De inzameling van bedrijfsafval in een historisch stadscentrum is een complexe taak. Er is een grote diversiteit aan bedrijven met een even grote variëteit in afvalproductie. De huidige situatie (zoals hierboven beschreven in § 2.2) is onwenselijk en niet te handhaven gegeven het nagestreefde ambitieniveau. Daarom is ervoor gekozen om de inzameling van bedrijfsafval anders vorm te geven. Voor nadere invulling hiervan moet met enkele uitgangspunten worden gewerkt:

- Een bedrijf heeft het recht een zelf inzamelaar te kiezen en afspraken te maken over te gebruiken inzamelmiddelen en –frequenties;
- Er zijn onvoldoende monitoringgegevens voor vrijkomende hoeveelheid en soorten bedrijfsafval (per bedrijf) voorhanden;
- Kleine bedrijfjes hebben vaak onvoldoende opslagmogelijkheden en hebben daardoor beperkte mogelijkheden om bedrijfsafval tijdelijk inpandig op te slaan (met name de horeca);
- Bij horeca komen grote hoeveelheden swill vrij. Swill mag maximaal één dag inpandig worden opgeslagen in verband met de warenwet. Swill is niet geschikt om te storten in ondergrondse containers.
- Bedrijven in de binnenstad hebben uiteenlopende openingstijden. Hierdoor is één tijdstip van inzameling niet voldoende, omdat niet van ondernemers verwacht kan worden uren eerder of later open te gaan cq. te sluiten.

In de nieuwe situatie zal de inzameling van het bedrijfsafval anders worden vormgegeven. De basis vormt inzameling via een ochtendvenster (8:00-10:00) met een inzamelaar naar eigen keuze. Tijdens het venster mogen (mini)containers tijdelijk in de openbare ruimte worden geplaatst. De gemeente streeft hierbij collectieve inzameling na¹. Daarnaast biedt de gemeente drie extra mogelijkheden. Hieraan zijn echter wel voorwaarden verbonden.

¹ Dit om het aantal inzamelvoertuigen en daarmee het aantal voertuigbewegingen in de binnenstad te minimaliseren.

Tabel 1 Vier mogelijkheden voor de inzameling van bedrijfsafval en bijbehorende voorwaarden

Basissysteem Inzameling bedrijfsafval	
1. Inzameling in ochtendvenster (8:00-10:00) met inzamelaar naar keuze	
Extra maatwerk mogelijkheden	Voorwaarden
2. Meeliften inzamelsysteem HHA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ maximaal 5 zakken restafval per week ▪ niet voor bedrijven in kernwinkelgebied ▪ niet voor bedrijven bij horecapleinen
3. Ondergrondse perscontainers horecapleinen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ collectief systeem ▪ pleinen rond Grote Kerk en Botermarkt
4. Inzameling in avondvenster (18:00-20:00)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ collectief ▪ (mini)containers van 18:00 tot 20:00 in openbare ruimte ▪ overige inzamelmiddelen in pandig

Op deze wijze worden bedrijven in de binnenstad verschillende mogelijkheden geboden en wordt zoveel mogelijk voldaan aan de wensen van de gemeente: geen afvalzakken op straat, geen inzamelmiddelen in de openbare ruimte (m.u.v. de venstertijden), minimalisering voertuigbewegingen, aansluiten op behoeften ondernemers, te monitoren en te handhaven inzamelsysteem, stimuleren afvalscheiding en afrekenen op basis van aangeboden hoeveelheid.

2.3.3 Serviceteam binnenstad

In een stadscentrum zijn bijna 24 uur per dag, zeven dagen per week activiteiten. Ten behoeve van het nagestreefde hoge kwaliteitsniveau zal een groot deel van elke dag signalering, handhaving en opruimen mogelijk moeten zijn. Deze taak ligt voor bij de serviceteams van Spaarnelanden. Zij vormen als het ware de ruggengraat van het systeem.

Gezien de hoge ambities in de binnenstad wordt de omslag voorgesteld van de aansturing op frequentie, zoals tot op heden het geval is, naar een aansturing op basis van de beeldkwaliteit. Essentieel is namelijk dat er onmiddellijk gereageerd kan worden op het ontstaan van vervuiling. Dit is alleen mogelijk indien gewerkt wordt met in hoge mate zelfsturende serviceteams die de openbare ruimte onderhouden op basis van een vooraf afgesproken niveau.

Een serviceteam wordt verantwoordelijk gemaakt voor de schoon- en netheid van de openbare ruimte in een bepaald gebied. In de ochtend houden de serviceteams zich met name bezig met de reguliere (geplande) werkzaamheden in de middag worden gesignaleerde probleemplekken aangepakt. Primair zijn ze verantwoordelijk voor het beheer van de inzamellocaties, het verwijderen van (zwerf-)afval uit de openbare ruimte en prullenbakken in de binnenstad. Daarnaast kunnen de teams ook een aantal andere taken in de binnenstad vervullen.

2.3.4 Implementatie

Voor de verdere implementatie zijn een aantal randvoorwaarden bepalend:

1. Fysieke invulling

De verdere fysieke invulling dient plaats te vinden door:

- completeren van de locatieverkenning voor ondergrondse containers met onderzoek naar mogelijke ondergrondse belemmeringen (kabels en leidingen en eventuele andere obstakels);
- een aanvulling op de locatieverkenning gericht op mogelijkheden voor capaciteitsuitbreiding voor bedrijfsafval (in het bijzonder voor de horeca);
- Kiezen van definitieve locaties en invulling voor de brengparkjes voor gescheiden afvalfracties;
- Keuze van een passend zuilontwerp voor de ondergronds containers;
- Bepalen van uitgangspunten voor de in te zetten inzamelvoertuigen.

2. Organisatorische invulling

Naast de fysieke aspecten van het nieuwe inzamelsysteem moet tevens de organisatie ingevuld worden. Hierbij verandert het takenpakket van Spaarnelanden aanzienlijk ten opzichte van de huidige werkwijze in de binnenstad. Er zijn bijvoorbeeld andere inzamelvoertuigen nodig in het centrum dan bij het huidige systeem en de reinigers (in serviceteams) krijgen te maken met een aanzienlijke taakuitbreiding. Ze krijgen meer verantwoordelijkheden en de communicatie tussen de verschillende taakvelden wordt belangrijk.

Tevreden bewoners, bedrijven en gebruikers zijn een sleutelfactor voor succes van het nieuwe systeem. Snel reageren op meldingen uit de eigen organisatie, maar ook op die van buitenaf is hiervoor een sleutelfactor. Monitoring en mogelijk tijdige bijstelling van het werk op beleidsniveau is daarom eveneens van groot belang om het systeem robuust te maken.

3. Juridische invulling

De binnenstad van Haarlem heeft de status van beschermd stadsgezicht. Om die reden is voor het plaatsen van een ondergrondse container een lichte bouwvergunning verplicht. Binnen deze procedure vindt er toetsing plaats aan het bestemmingsplan. Het huidige bestemmingsplan voor de binnenstad voorziet niet in afsluitbare ondergrondse containers. Het meest gunstig gezien de doorlooptijd is het opstarten van een zogenaamde artikel 19 procedure, waarbij met betrekking tot een aantal locaties voor ondergrondse containers vrijstelling wordt aangevraagd van het bestemmingsplan. Deze proceduretijd bepaalt in hoge mate de overall planning.

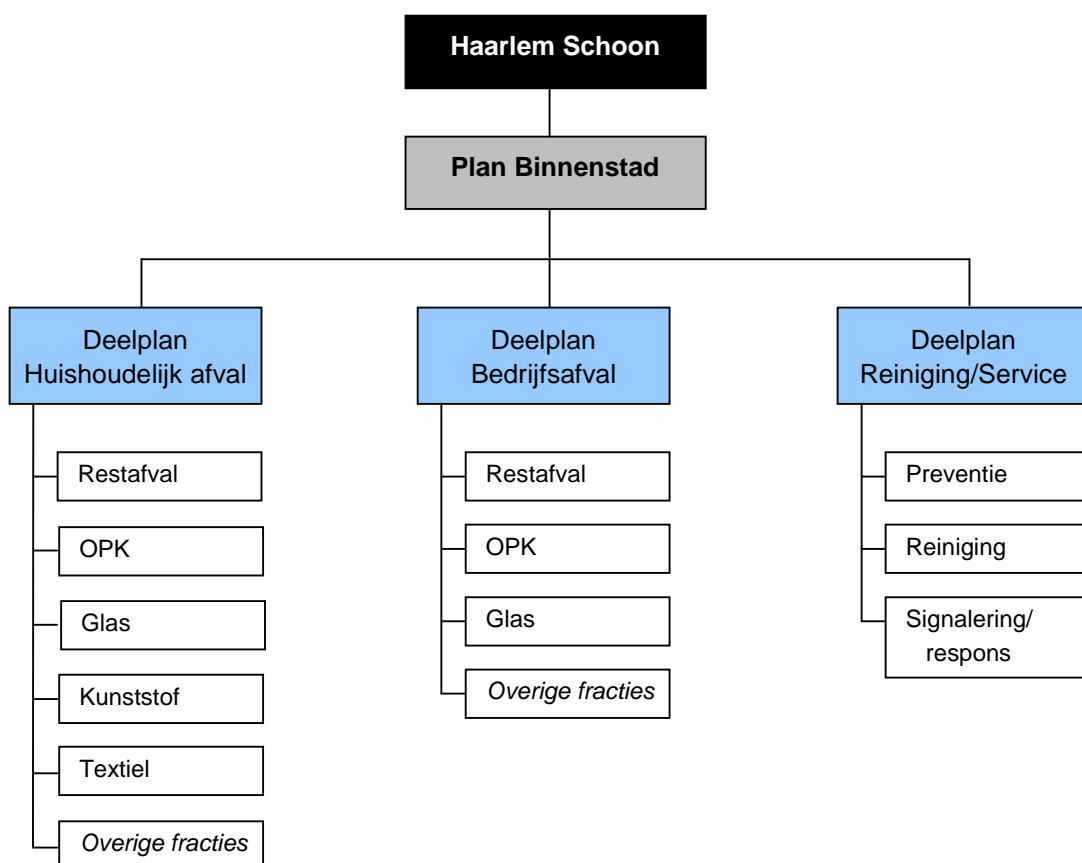
Daarnaast is ook het verleggen van eventueel aanwezige kabels en leidingen een cruciale factor in de implementatie. De zogenaamde verlegregeling Haarlem is van kracht. Dit betekent dat waarschijnlijk een groot gedeelte van de kosten gemoeid met het verleggen van kabels en leidingen gedragen gaan worden door de netbeheerders. De snelheid en souplesse waarmee deze instellingen de taak zullen oppakken is eveneens zeer bepalend voor het moment van plaatsing van de eerste containers.

2.4 Aanpak in drie deelplannen

De integrale benadering van afvalinzameling en het schoonmaken en -houden van de Haarlemse binnenstad staan centraal. Afvalbeheer en de schoonheid van de openbare ruimte hangen namelijk sterk samen. Voor de overzichtelijkheid en hanteerbaarheid van het plan is gekozen voor een onderverdeling in drie deelplannen:

1. deelplan huishoudelijk afval (hoofdstuk 3)
2. deelplan bedrijfsafval (hoofdstuk 4)
3. deelplan reiniging/service (hoofdstuk 5)

Figuur 1 Overzicht integrale aanpak voor de Haarlemse binnenstad

Ieder deelplan bestaat uit een aantal onderdelen. De bovenstaande figuur (fig.1) geeft hiervan een overzicht. De plannen worden op onderdelen verder uitgewerkt in de volgende hoofdstukken.

3 DEELPLAN HUISHOUELIJK AFVAL

3.1 inleiding

De wettelijke verplichting tot huishoudelijk afvalbeheer vormt de basis voor het deelplan huishoudelijk afval. Onderscheiden worden hierbij de fracties restafval, GFT-afval, oud papier en karton (OPK), (verpakkings-)glas, textiel en kleding, kunststof, wit- en bruingoed (WeB), klein chemisch afval (KCA), grof huishoudelijk afval (GHA) en kringloopgoederen.

Met het oog op de aard van het centrumgebied en de bewoners daarvan is er voor gekozen om te stoppen met de zakkeninzameling van het huishoudelijk restafval. De basis voor het nieuwe systeem vormen ondergrondse containers. Voor de overige fracties zijn de volgende keuzes gemaakt:

- OPK, glas en textiel (en in de toekomst wellicht kunststof): brengmogelijkheid op een beperkt aantal geschikte locaties, 'brengparkjes', in de periferie van de binnenstad.
- GHA, wit- en bruingoed (en andere gescheiden grove fracties): brengmogelijkheid op de gemeentelijke milieustraat
- KCA: brengmogelijkheid op de gemeentelijke milieustraat en inzameling via de detailhandel.
- Kringloopgoederen: brengmogelijkheid bij het kringloopbedrijf

Gft-afval en kunststof worden niet gescheiden ingezameld in de binnenstad. Met een brengmogelijkheid voor kunststof wordt bij de inrichting van de brengparkjes al rekening gehouden. Het valt niet te verwachten dat nog overgegaan zal worden op het gescheiden inzamelen van GFT in de binnenstad. Er wordt dan ook bij de inrichting van de brengparkjes geen rekening gehouden met deze afvalfractie.

Als uitgangspunt voor de inzameling van huishoudelijk restafval in het centrum van Haarlem is ervoor gekozen dat dit waar mogelijk moet geschieden door inzameling met ondergrondse containers. Dit sluit aan bij de invoering van deze inzamelwijze in de rest van Haarlem en maakt de nagestreefde hoge visuele kwaliteit van het centrumgebied het beste mogelijk.

In de volgende paragrafen wordt per afvalfractie nader aangegeven hoe de inzameling in de binnenstad kan plaatsvinden. Hierbij wordt de volgende structuur gehanteerd:

- beschrijving huidige situatie
- gekozen inzamelsysteem (inzamelmiddelen en locaties)
- te hanteren inzamellogistiek (inzamelfrequentie, logistiek en inzamelaar)
- geraamde kosten (investering en operationele kosten)
- gerealiseerd serviceniveau bewoners (loopafstanden, beschikbaarheid en schoonheid locaties)
- milieuprestatie (scheidsresultaat, energiegebruik en luchtkwaliteiteffecten)

3.2 Restafval

Huidige situatie

In het grootste deel van het centrum wordt het restafval bij particulieren ingezameld met huisvuilzakken. Dit gebeurt tweemaal per week. In het kernwinkelgebied vindt de inzameling in de avonduren plaats (na 18:00 uur), in de rest van het centrum overdag. In de binnenstad wordt de GFT-fractie niet apart ingezameld.

In 2005 is de gemeente in een klein deel van de binnenstad overgegaan op ondergrondse inzameling van het huishoudelijk restafval. Hiervoor zijn op een paar locaties ondergrondse containers geplaatst. Deze containers worden zowel door particulieren als door de omliggende bedrijven (horeca en winkels) gebruikt. Het betreft containers voor restafval, oud papier en glas.

De huidige manier van verzamelen kent een aantal bezwaren:

- *Overlast inzameling huisvuilzakken*
De inzameling van huisvuilzakken geeft bijna per definitie aanleiding tot overlast. Veel huisvuilzakken worden te vroeg of te laat buitengezet, zakken worden kapotgemaakt door vogels, huisdieren en 'morgensterren', worden stuk gereden door auto's of de inhoud valt op straat tijdens het beladen.
- *Bijplaatsing "klein grof vuil"*
Naast zakken wordt ook veel "klein grof vuil" geplaatst op straat. Dit geeft een erg rommelige straatbeeld en leidt tot vervuiling. De inzamelaar neemt dit afval tot nu toe mee alhoewel het eigenlijk niet zo aangeboden mag worden.
- *Overlast ondergrondse containers*
De ondergrondse containers die in de binnenstad zijn geplaatst hebben daar tot nieuwe vormen van overlast en ongenoegen geleid. Zo zouden de bovengrondse delen van de container, de inwerpzoulen, te dicht tegen de bebouwing geplaatst zijn. De zuilen zouden niet passen in een monumentale omgeving, de inwerpkleppen zouden bij het openen en sluiten volgens omwonenden te veel geluid produceren (vooral in de avonduren). Bovendien zou de vrijwel dagelijkse lediging van sommige containers stank en lawaai-overlast geven en zouden de locaties 'verrommelen door bijplaatsingen en andere vormen van vervuiling rond de inwerpzoulen.
- *Avondinzameling*
De avondinzameling, in het leven geroepen om een halt toe te roepen aan het overdag buitenzetten van huisvuilzakken door de horeca, veroorzaakt veel ergernis bij bewoners. Men mag pas laat in de middag de huisvuilzak buitenzetten wat vooral bij werkenden aanleiding geeft tot veel klachten. In de praktijk wordt veelvuldig toch vroeg in de morgen, als men naar het werk gaat, het afval buiten gezet, bij voorkeur op de grens van het avondinzamengebied en het gebied waar daginzameling plaatsvindt.

Nieuw inzamelsysteem

Het is de uitdrukkelijk de bedoeling dat de huisvuilzakken uit het straatbeeld verdwijnen. In de plaats daarvan zal de inzameling van het restafval hoofdzakelijk gaan plaatsvinden met ondergrondse containers. Een concept locatieplan hiervoor is al opgesteld. Dit plan is als bijlage toegevoegd.

Het locatieplan laat zien dat een bijna volledige dekking mogelijk is wanneer er op 98 locaties² in de binnenstad één tot drie ondergrondse containers voor restafval worden geplaatst. In totaal gaat het om circa 135 containers en gemiddeld worden er 46 woningen op één ondergrondse container aangesloten.

² Exclusief de containers benodigd voor de nieuwbouw bij Raaks.

DHV B.V.

Op enkele plekken in de binnenstad lijkt de inzameling van restafval met ondergrondse containers moeilijk of onmogelijk: hier zijn de loopafstanden langer dan 125 meter. Het betreft in hoofdzaak vier gebieden:

- Gebied tussen Gedempte Raamgracht, Doelstraat, Grote Houtstraat en Breestraat: (circa 36 aansluitingen);
- Delen Luthers Hofje en Frans Loenenhofje (circa 11 aansluitingen);
- Delen Pieterstraat (circa 11 aansluitingen)
- Delen Bakenessegracht (circa 17 aansluitingen)

In totaal betreft het ongeveer 75 aansluitingen ofwel 1,2 % van het totaal. Dit aantal kan mogelijk nog toenemen indien andere locaties komen te vervallen, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van niet verlegbare kabels en leidingen of door gegrond bevonden bezwaren van omwonenden.

Bewoners krijgen toegang tot de containers door middel van een pasje. Een bewoner krijgt toegang tot de twee meest nabij gelegen containers. Op deze manier kan worden gewaarborgd dat onbevoegden geen gebruik maken van het systeem en kan de bewoner in geval van storing gebruik maken van een andere container dicht bij de toegewezen container.

Inzamellogistiek

Afhankelijk van het aantal aansluitingen per container, zullen de containers één- of tweemaal per week geleidigd moeten worden. Evenals in de overige delen van Haarlem, zal Spaarnelanden dat verzorgen. Indien ook bedrijven gebruik mogen maken van de ondergrondse containers, zal de ledigingsfrequentie mogelijk verhoogd moeten worden (zie hoofdstuk 4).

Zoals het er nu uitziet kan een aanzienlijk aantal locaties niet bereikt worden met het type inzamelwagen die de inzamelaar nu gebruikt voor lediging van de ondergrondse containers. Er zal mogelijk voor de binnenstad een kleiner (kort en smal) inzamelvoertuig moeten worden aangeschaft. Vanwege de ligging van de containers in de drukke en krappe binnenstad en de kleinere capaciteit van het inzamelvoertuig, zal het aantal ondergrondse containers dat per wagentag geleegd kan worden iets lager liggen dan gebruikelijk. Uitgegaan wordt van lediging van gemiddeld 50 containers per dag.

Kosten

Recente ervaringscijfers met betrekking tot de plaatsing van ondergrondse containers in de historische binnenstad van Zwolle laten zien dat de totale investering voor een locatie met één ondergrondse container € 17.000,- kost en een locatie met twee containers € 28.000,-. Ten tijde van de introductie van ondergrondse inzameling in Haarlem (eind 2004) is op basis van voorcalculatie berekend dat het plaatsen van een ondergrondse container circa € 13.000,- zou bedragen en voor twee containers is toen het dubbele bedrag aangenomen.

Op basis van 135 containers en de getallen uit Zwolle bedraagt de investering in totaal circa € 2.044.000,-. Op basis van de Haarlemse voorcalculatie komt de investering uit op € 1.755.000,-. Dit is exclusief de eventueel nog bijkomende kosten voor het verplaatsen van kabels en leidingen, het uitvoeren van grondradaronderzoek en ontwerp- en advieskosten.

Op grond van voorcalculatie zou er enige wagen capaciteit vrijkomen (0,6) en zijn er naar verwachting twee medewerkers minder benodigd op de inzamelwagen in de nieuwe situatie. Dit betekent dat er op jaarbasis bespaard kan worden ten opzichte van inzameling van zakken. Dit bedrag ligt in de orde van € 100.000,-

Serviceniveau

Het serviceniveau wordt bepaald door de loopafstanden van bewoners naar een container. Naarmate deze langer worden, neemt het (ervaren) serviceniveau af. Wettelijk is vastgelegd dat de maximale loopafstand 125 m is en dat deze bij voorkeur minder dan 75 m moet zijn. Naar schatting is de loopafstand voor driekwart van de aansluitingen minder dan 75 m, voor circa een kwart 75 m tot 125 m en voor ruim één procent meer dan 125 m.

Een belangrijk aspect met betrekking tot het serviceniveau is dat de toegankelijkheid van het afvalinzamelsysteem hoog is: 7 dagen per week, 24 uur per dag in plaats van twee maal per week bij de inzameling met zakken.

Een laatste aspect dat belangrijk is ten aanzien van het serviceniveau, is de aantrekkelijkheid van de locatie. Gezien de Haarlemse doelstellingen betreffende de schoonheid van de binnenstad en plaatsing van de ondergrondse containers nabij woningen, zal voor het beheer en onderhoud van de locaties in de binnenstad een zeer hoog serviceniveau moeten worden aangehouden. Dit heeft betrekking op zowel het schoonhouden van de locaties, het technisch onderhoud als het verwijderen van bijgeplaatst afval. In dit verband dienen bewoners van het centrum erop voorbereid te worden dat klein grof afval voortaan niet anders meer kan worden afgevoerd dan groot grof afval.

Milieuprestatie

In de gemeente Haarlem wordt in vergelijking met andere gemeenten veel restafval ingezameld. Dit komt doordat er slechts 23% van het huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld. Hiermee blijft Haarlem ver achter op de doelstellingen uit het LAP. Deze bedraagt voor gemeenten uit stedelijkheidsklasse 1 43%.

3.3 Oud papier en karton

Huidige situatie

In de binnenstad staan op relatief weinig locaties papiercontainers: circa 1 per 1.000 huishoudens in plaats van 1 per 300 huishoudens, wat de gebruikelijke dichtheid is. De gescheiden ingezamelde hoeveelheid OPK per inwoner in Haarlem is mogelijk mede hierdoor slechts 46 kg inw/jaar (de richtlijn zegt 60 kg inw/jaar).

In de binnenstad staat al een enkele ondergrondse container voor OPK. Bewoners klagen over geluidsoverlast in de avonduren (vooral veroorzaakt door ondernemers) door het plattrappen van kartonnen dozen op de afdekplaat en over bijplaatsingen van OPK.

Nieuw inzamelsysteem

Gegeven de uitgangspunten betreffende kwaliteit van de openbare ruimte geniet inzameling van OPK in de binnenstad met ondergrondse containers toch de voorkeur. Op basis van de richtlijn (minimaal 1 container per 300 huishoudens) zullen er ruim 20 containers voor OPK moeten komen voor de binnenstad.

Op de locaties van de ondergrondse containers voor OPK wordt in paragraaf 4.5 nader ingegaan. Het is de bedoeling om de containers op logische en ruime locaties te plaatsen zoveel mogelijk samen met containers voor restafval, glas en kunststoffen in zogenaamde brengparkjes. Beoogde locaties liggen zoveel mogelijk op plekken in de periferie van de binnenstad: langs de uitvalswegen, bij supermarkten en op plekken waar nu ook een container voor OPK staat. De randvoorwaarde is dat deze locaties zo weinig mogelijk overlast zullen geven voor omwonenden.

Inzamellogistiek

De locaties moeten in ieder geval bereikbaar zijn voor alle typen inzamelvoertuigen die geschikt zijn voor lediging van ondergrondse containers, zodat voor de inzameling geen specifiek voertuig hoeft te worden ingezet. Naar verwachting zijn alle papiercontainers in de binnenstad in circa 3 uur te ledigen.

Afhankelijk van de locatie van de container, zullen de ondergrondse containers gemiddeld twee keer per week geleidigd moeten worden. Per week komt er op basis van de nu gescheiden ingezamelde hoeveelheden circa 10.000 kg OPK vrij in de binnenstad.

Kosten

De investering per ondergrondse container is ongeveer gelijk aan die van een ondergrondse container voor restafval. Vanwege de plaatsing op minder krappe plekken zijn de kosten per container waarschijnlijk lager. De kosten per container worden geschat op circa 13.000 euro.

Als bewoners door de aanwezigheid van het verbeterde inzamelsysteem meer OPK gescheiden aanbieden (60 kg i.p.v. 46 kg per inw/jaar), kan de gemeente besparen op de inzamel- en verwerkingskosten van restafval. De kosten voor de gescheiden inzameling en verwerking van OPK zijn € 55,-/ton tegenover gemiddeld € 194,- voor restafval³. De jaarlijkse besparing op basis van deze gemiddelde getallen bedraagt zodoende rond de € 21.000,- voor de binnenstad alleen⁴.

Serviceniveau

Het aantal aanbodlocaties voor OPK zal toenemen. De loopafstanden nemen hierdoor navenant af. Getracht wordt om de maximale loopafstand te beperken tot 250 m en de containers te plaatsen op logische plekken, zoals uitvalswegen en bij supermarkten. Het serviceniveau voor bewoners neemt hierdoor toe.

Daarnaast bestaat het voornemen om de ondergrondse containers voor OPK en glas zoveel mogelijk te bundelen met die voor restafval. Op deze wijze ontstaan zogenaamde brengparkjes in de binnenstad. Het is de bedoeling om door middel van vormgeving en beheer en onderhoud de brengparkjes voor bewoners zo aantrekkelijk mogelijk te maken en in te passen binnen het karakter van de binnenstad.

Milieuprestatie

De scheidingsresultaten van de inzameling van OPK in de hele gemeente blijven achter bij de richtlijn voor gemeenten uit stedelijkheidsklasse 1. Het verhoogde serviceniveau in combinatie met communicatie moet ertoe leiden dat de gescheiden ingezamelde hoeveelheden in de binnenstad toenemen. Ten opzichte van de huidige situatie wordt ingezet op een toename van 30%.

³ Bron: Kringrapport 1, SenterNovem. Gemeentelijke benchmark Afvalscheiding 2006.

⁴ 11.000 inwoners x (60-46 kg per inwoner) extra OPK x besparing op inzameling (€ 194 – 55 per ton) ≈ € 21.000,-

3.4 Glas

Huidige situatie

Evenals bij oud papier en karton staan er op dit moment in de binnenstad relatief weinig inzamelcontainers voor glas. De landelijke richtlijn geeft aan dat er ongeveer één glasbak per 650 inwoners (of één per 300 huishoudens) geplaatst dient te worden. Deze richtlijn wordt in de Haarlemse binnenstad niet gehaald: hier staat ongeveer één glasbak per 2.000 inwoners. Desondanks ligt de gescheiden ingezamelde hoeveelheid glas per inwoner in heel Haarlem (in 2005 22 kg inw/jaar) boven de richtlijn (20 kg inw/jaar).

In de binnenstad staan op twee locaties al ondergrondse containers voor glas. Bewoners klagen over geluidsoverlast ten gevolge van het storten van glas in de avonduren en nacht. Ook komt het regelmatig voor dat de glascontainers vol zijn met bijplaatsingen tot gevolg. Op de overige locaties wordt glas ingezameld met bovengrondse containers.

Nieuw inzamelsysteem

Ook voor glas geniet het de voorkeur aan te sluiten bij de restafvalinzameling in de binnenstad met ondergrondse containers. Op basis van de richtlijn (minimaal 1 container per 650 inwoners) zullen er circa 17 containers voor glas moeten komen in de binnenstad. Dit is bijna een verdriedubbeling ten opzichte van de huidige situatie. Dit aantal lijkt aan de hoge kant, zeker gezien de capaciteit van een ondergrondse container ten opzichte die van een bovengrondse glasbak⁵.

De locaties voor de ondergrondse containers voor glas zijn in concept bepaald. De containers worden op logische en ruime locaties geplaatst samen met containers voor restafval en OPK. Beoogde locaties zijn bijvoorbeeld langs de uitvalswegen, bij supermarkten en op plekken waar in de huidige situatie bovengrondse glasbakken staan. Door slimme plaatsing kan het beslag op de openbare ruimte zo laag mogelijk gehouden worden, zonder verlies van scheidingsresultaat.

Inzamellogistiek

De locaties moeten in ieder geval bereikbaar zijn voor alle type inzamelvoertuigen die geschikt zijn voor lediging van ondergrondse glascontainers.

Afhankelijk van de locatie van de container en het totaal aantal te plaatsen glascontainers, zullen de ondergrondse glascontainers waarschijnlijk één keer per week geleidigd moeten worden. Een globale berekening hiervoor staat in paragraaf 3.6. Per week komt er op basis van de huidige gescheiden ingezamelde hoeveelheden circa 5.000 kg glas vrij in de binnenstad. Dit is exclusief de hoeveelheid die vrijkomt bij ondernemers.

Kosten

De investering per ondergrondse container is ongeveer gelijk aan die van een ondergrondse container voor OPK en restafval. Vanwege de plaatsing op minder krappe plekken en het niet aanwezig zijn van een pasjeslezer, zijn de kosten per container iets lager. De kosten per container zullen circa 12.000 euro per container bedragen.

⁵ Uit een recente benchmark blijkt dat een hogere inzamedichtheid van glasbakken niet automatisch leidt tot een beter scheidingsresultaat. De best presterende gemeente (met een scheidings-percentages van 93%) heeft één glasbak per 930 inwoners.

DHV B.V.

De inzamel- en verwerkingskosten per ton glas bedragen gemiddeld € 70,- per ton tegenover € 195,- voor die van restafval⁶. Ook hier geldt dus dat iedere extra gescheiden ton glas loont.

Serviceniveau

In de nieuwe situatie zal in het centrum het aantal aanbodlocaties voor glas toenemen. De loopafstanden nemen hierdoor navenant af. Getracht wordt om de maximale loopafstand te beperken tot 250 m. Het serviceniveau voor bewoners zal hierdoor toenemen.

Daarnaast bestaat het voornemen om de ondergrondse containers voor OPK en glas zoveel mogelijk te bundelen met die voor restafval. Op deze wijze ontstaan zogenaamde brengparkjes in de binnenstad. Het is de bedoeling om door middel van vormgeving en beheer en onderhoud de brengparkjes voor bewoners zo aantrekkelijk mogelijk te maken en in te passen binnen het karakter van de binnenstad.

Milieuprestatie

De scheidingsresultaten van de inzameling van glas in de gemeente zijn hoger dan de richtlijn voor gemeenten uit stedelijkheidsklasse 1 voorschrijft. Ook vergeleken met het gemiddelde van andere gemeenten uit stedelijkheidsklasse 1 (18 kg) scoort de gemeente Haarlem goed. Het verhoogde serviceniveau zal ertoe leiden dat de gunstige inzamelresultaten in ieder geval gecontinueerd worden en mogelijk zullen toenemen.

3.5 Overige fracties

3.5.1 GFT

In het centrum van Haarlem wordt GFT nu niet apart ingezameld. In het algemeen komt in dit soort gebieden in Nederland weinig GFT vrij en is de (scheidings-)kwaliteit in binnensteden slecht. Aparte inzameling van GFT wordt echter niet overwogen in het nieuwe plan. Als bewoners er prijs op stellen kan overwogen worden brengmogelijkheden te creëren op de brengparkjes.

3.5.2 Kunststof

Huidige situatie

In de huidige situatie zamelt de gemeente Haarlem kunststof (verpakkingsafval) nog niet gescheiden in. Onlangs is een overeenkomst gesloten tussen VROM, het verpakkende bedrijfsleven en de VNG waarin is vastgelegd dat kunststof gescheiden ingezameld dient te worden. Dit zal ook in het nieuwe LAP (Landelijk Afvalbeheerplan waarschijnlijk gereed in 2008) worden opgenomen. In eerste instantie gaat het vooral om plastic flessen en flacons, maar dit kan in de toekomst worden uitgebreid. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de inzameling van kunststofverpakkingen. Het is de bedoeling dat in 2008 een systeem voor de integrale inzameling van kunststoffen wordt gerealiseerd.

Afhankelijk van de vraag of de gemeente wel of niet de kunststoffen sorteert, bedraagt de vergoeding van het verpakkende bedrijfsleven € 200,- tot € 350,- per ton gescheiden ingezameld kunststof. De hoogte van de vergoeding is op dit moment nog onduidelijk. Momenteel lopen er in 20 gemeenten pilot projecten om onderzoek te doen naar inzamelmethoden en -kosten. Op basis van dit onderzoek zal de hoogte van de vergoeding van het bedrijfsleven worden bepaald en kunnen de 'best practises' voor de inzameling van kunststoffen worden bepaald.

⁶ Bron: Kringrapport 1, SenterNovem. Gemeentelijke benchmark Afvalscheiding 2006.

Nieuw inzamelsysteem

Op dit moment kan nog niet eenduidig worden aangegeven hoe kunststof verpakkingsafval het beste kan worden ingezameld. In een onderzoek naar de gescheiden inzameling van kunststoffen uit 2006⁷ wordt de voorlopige conclusie getrokken dat inzameling middels brengparkjes het goedkoopste uitpakt. Het grote probleem bij de inzameling van kunststofverpakkingen is de lage dichtheid (veel volume, weinig kilo's) van de kunststof verpakkingen waardoor een rendabele inzameling moeilijk is, ook met de genoemde vergoedingen van het bedrijfsleven.

Omdat de voorkeur ligt bij eenvormige ondergrondse inzameling, zal zo mogelijk ook voor kunststof gekozen worden voor dit inzamelsysteem. Het beslag op de openbare ruimte door deze extra containers in de binnenstad dient minimaal te zijn en plaatsing op de brengparkjes ligt voor de hand.

Andere inzamelsystemen, zoals huis-aan-huis inzameling via verenigingen of jongeren, zullen nader bezien worden. Hiertoe kan echter pas een besluit worden genomen na het bekend worden van de resultaten van de landelijke pilot projecten.

Inzamelsystematiek

Een probleem bij de inzameling van kunststoffen is het lage soortelijk gewicht: 35 kg per m³. Dit maakt dat er voor bij inzameling met name lucht verplaatst wordt en geen massa. Gezien het lage soortelijk gewicht is gescheiden inzameling vanuit logistiek perspectief onaantrekkelijk. Door persen (verdichting naar 45 kg/m³) of shredderen (verdichting naar 200 kg/m³) kan het soortelijk gewicht worden vergroot. Met shredderen kan een veel grotere verdichting worden gerealiseerd, zodat inzameling en transport goedkoper worden. Een mogelijkheid is om een inzamelvoertuig te voorzien van een shredderinstallatie en op die wijze het kunststof in te zamelen. Verwacht wordt dat shredderen een slechter scheidingsresultaat oplevert en dat daarom, zeker op termijn, dit niet optimaal is. Dit wordt veroorzaakt doordat de nascheiding van de verschillende soorten kunststof moeilijker wordt.

Milieuprestatie

Voor de gescheiden inzameling van kunststof zijn in het akkoord tussen de VNG en het verpakkende bedrijfsleven (inzake het Besluit beheer verpakkingen en papier en karton) percentages afgesproken voor de recycling van kunststof. Er geldt één percentage voor recycling dat oploopt van 38 % in 2009 naar 42 % in 2012. Dit moet worden gehaald door toepassen voor bronscheiding en nascheiding. Op dit moment kan niet worden aangegeven hoeveel kg kunststof per persoon in de gemeente Haarlem gescheiden dient te worden ingezameld om te kunnen voldoen aan deze norm.

Uit landelijke sorteerproeven blijkt dat er circa 7,5 kg aan kunststofflessen en flacons in het huishoudelijk restafval per aansluiting zit. Voor de hele gemeente betekent dit een aanbod op jaarbasis van ongeveer 540 ton. Daarnaast zit er nog voor circa 85 kg aan overige kunststof verpakkingen per aansluiting in het restafval.

3.5.3 Textiel

Huidige situatie

In de binnenstad staan momenteel 2 bovengrondse textielbakken. Bewoners kunnen textiel ook rechtstreeks naar de kringloopwinkels brengen. De landelijke richtlijn geeft aan dat er ongeveer één textielcontainer per 4.500 inwoners geplaatst dient te worden. Dit zou betekenen dat er voor de Haarlemse

⁷ Kunststoffen apart? Onderzoek naar de mogelijkheden en consequenties van gescheiden inzameling van kunststoffen voor gemeenten (SenterNovem 2006).

binnenstad drie bakken nodig zijn. De vraag is of een extra bak noodzakelijk is. Indien gekozen wordt voor wekelijkse inzameling, is dat niet het geval. Een globale berekening voor het bepalen van het aantal benodigde containers staat in paragraaf 3.6. Hieruit blijkt dat de capaciteit van twee ondergrondse textielcontainers van 5 m³ voor de binnenstad voldoende is. De gescheiden ingezamelde hoeveelheid textiel per inwoner in Haarlem is gelijk aan wat de richtlijn voor bronscheiding aangeeft (5 kg inw/jaar).

Nieuw inzamelsysteem

Gezien de uitgangspunten geniet het de voorkeur om ook textiel in het centrum in te zamelen met ondergrondse containers. In veel gemeenten wordt dit inmiddels ook gedaan. In tegenstelling tot hetgeen vaak beweerd wordt, blijkt dat niet ten koste te gaan van de kwaliteit. Voor het centrumgebied sluit plaatsing van twee textielcontainers goed aan bij de gebruikelijke dichtheid. Hierbij moet wel met een aantal aandachtspunten rekening worden gehouden:

- Beschikbaarheid van geschikte inzamelvoertuigen
- Vochtigheid textiel (mag niet nat worden)
- Vervuiling textiel (ander afval dat in de container wordt gegoid)

Inzamellogistiek

Elders in de stad staan bovengrondse textielcontainers. Er zal dus apart voor de binnenstad een vrachtwagen moeten komen om de ondergrondse containers te ledigen. Verschillende liefdadigheidsinstellingen, zoals Humana, hebben zelf een inzamelvoertuig voor ondergrondse textielcontainers. Humana streeft ernaar om minimaal 200 kg kleding per ondergrondse textielcontainer per week op te halen. Nader overwogen moet worden of Spaarnelanden deze bakken kan ledigen of uitbesteden aan een vereniging zoals Humana.

Kosten

De investering per ondergrondse container is ongeveer gelijk aan die van een ondergrondse container voor OPK of restafval. Vanwege de plaatsing op minder krappe plekken en het niet aanwezig zijn van een pasjeslezer, zijn de kosten per container iets lager. De kosten per container zullen circa € 12.000,- bedragen.

Aan het inzamelen van textiel zijn verder meestal geen kosten verbonden: de inzamelkosten worden volledig gedekt door de opbrengsten en het eventuele restant wordt vaak geschonken aan goede doelen (meestal de charitatieve instelling die de inzameling verzorgt).

Serviceniveau

In de nieuwe situatie zal het aantal aanbodlocaties voor textiel gelijk blijven (en de gemiddelde loopafstanden dus ook). Het voornemen is om de ondergrondse containers voor textiel zoveel mogelijk te bundelen met die voor restafval, OPK en glas. Op deze wijze ontstaan zogenaamde brengparkjes in de binnenstad. Het is de bedoeling om door middel van vormgeving en hoog onderhoudsniveau de brengparkjes voor bewoners zo aantrekkelijk mogelijk te maken en in te passen in het karakter van de binnenstad.

Milieuprestatie

De scheidingsresultaten van de inzameling van textiel in de gemeente Haarlem zijn gelijk aan de richtlijn (5 kg per inwoner). Haarlem is de best scorende gemeente uit stedelijkheidsklasse 1 wat betreft de gescheiden inzameling van textiel. Het verhoogde serviceniveau kan ertoe leiden dat de gescheiden ingezamelde hoeveelheid in de binnenstad zelfs nog verder toeneemt.

3.5.4 Grof huishoudelijk afval

Huidige situatie

In de huidige situatie kunnen bewoners hun grof vuil brengen naar de milieustraat of op afspraak laten ophalen door Spaarnelanden. Bij het plaatsen van grof vuil zonder afspraak, wordt een boete geriskeerd.

In de binnenstad is te zien dat bewoners en bedrijven bij de zakkeninzameling ook zogenaamd "klein grof vuil" aanbieden. Het komt er eigenlijk op neer dat al het afval samen met de zakken op straat wordt gezet waarna Spaarnelanden vervolgens alles meeneemt. Dit is echter niet de bedoeling: het zorgt voor een rommelige aanblik, veroorzaakt vervuiling en kost Spaarnelanden veel extra werk en tijd.

Nieuw inzamelsysteem

Een nadeel van ondergrondse containers zijn bijplaatsingen van klein grof afval. In de praktijk wordt er redelijk vaak afval naast een ondergrondse containers gezet. Vooral voor grofvuil lijken deze locaties als een magneet te werken. Dit heeft een nadelig effect op de uitstraling van de locaties. Daarom moet worden voorkomen dat de locaties met ondergrondse containers worden gedegradeerd tot verzamelplaats van (klein) grof vuil. Grof vuil mag daarom niet worden aangeboden op de locaties met ondergrondse containers.

Het huidige systeem voorziet hier al grotendeels in: bij voorkeur grofvuil zelf brengen naar de milieustraat en anders een afspraak maken met Spaarnelanden om het op te komen halen. Indien aan de laatste optie geen kosten zijn verbonden, is dit voor bewoners een aantrekkelijke optie. De gemeente kan dit beleid ten aanzien van grofvuil voortzetten. Een kanttekening hierbij is dat gebracht grof HHA vaak beter gescheiden is dan wanneer het wordt opgehaald.

Er zal echter rekening gehouden worden met een zeker percentage wat illegaal aangeboden zal worden. Dit dient zo snel mogelijk verwijderd te worden (zie hiervoor paragraaf 5.2).

3.6 Brengparkjes

Volgens het plaatsingsplan komen op 95 locaties in de binnenstad ondergrondse containers voor restafval. De gemeente wil daarnaast afvalscheiding door bewoners in de binnenstad stimuleren door het inrichten van een beperkt aantal brengparkjes. Daar kunnen bewoners hun gescheiden afval kwijt.

Volume per fractie

Om te kunnen bepalen hoeveel containers er per fractie nodig zijn, is in tabel 2 het aanbod per fractie in m^3 per week weergegeven. Dit aanbod is exclusief het aanbod van bedrijven.

Uit de tabel blijkt dat met name het aanbod OPK erg groot is: circa $100 m^3$ per week indien de doelstelling uit het LAP wordt gehaald. Gerekend is met een gemiddeld soortelijk gewicht van $130 kg$ per m^3 . Dit varieert echter tussen $80 kg$ per m^3 in geval er veel karton in de container wordt gegooid tot $200 kg$ per m^3 bij veel papier.

Tabel 2 Berekening benodigd volume per fractie per week

Fractie	Huidig aanbod (kg/week)	Doelstelling (kg/week)	Dichtheid ¹ (kg/m ³)	Volume (m ³ /week)
OPK	10.000	13.000	130 (80-200)	100
glas	4.700	4.700	300	16
textiel	1.100	1.100	250 ⁴	4,4
Kunststof ²	n.v.t.	400 ³	35	11,4

¹ Bron: SenterNovem

² Alleen kunststofflessen en flacons

³ Uitgangspunt 50% bronscheiding

⁴ Bron: Gimnet

Aantal ondergrondse containers per fractie

Het aantal ondergrondse containers per fractie kan worden berekend op basis van het volume van een ondergrondse container en de ledigingsfrequentie. Voor de berekening wordt ervan uitgegaan dat containers met een inhoud van 5 m³ worden geplaatst.

Tabel 3 Berekening benodigd volume op de brengparkjes per fractie per week

Fractie	Volume HH (m ³ /week)	Ledigings-frequentie	Minimaal aantal OC's
OPK	100	3x week	7
Glas	16	1x week	4
textiel	4,4	1x 2 weken	2
Kunststof ²	11,4	1x week	3

In de tabel is te zien dat er minimaal 7 ondergrondse containers voor de inzameling van OPK dienen te komen bij lediging drie maal per week. Het aantal benodigde containers voor de overige fracties is aanzienlijk kleiner.

Aantal brengparkjes

De gemeente wil bewoners in de binnenstad zoals al eerder gezegd optimaal faciliteren om afval gescheiden in te zamelen. Hiervoor dient het aantal berekende containers uit tabel 3 als ondergrens. Hierboven zal een zekere reservecapaciteit gecreëerd moeten worden om:

- schommelingen in het aanbod op te vangen;
- eventuele aanzuigende werking van elders op te vangen;
- eventueel aanbod bedrijven op te vangen (met name OPK; zie hoofdstukken 2 en 5);
- te kunnen voldoen aan eisen met betrekking tot loopafstanden;
- evenwichtige spreiding over de binnenstad mogelijk te maken.

Naast het plaatsen van extra containers is reservecapaciteit ook te creëren door de ledigingsfrequentie te verhogen.

Uit de tabel 3 blijkt dat er een groot verschil bestaat tussen het aantal benodigde containers voor OPK en voor de overige fracties. Het aantal benodigde containers voor de overige fracties wordt genomen als basis voor het aantal uitgebreide brengparkjes. Voorgesteld wordt om in de binnenstad zes uitgebreide

brengparkjes te maken. Op ieder brengparkje zal een container worden geplaatst voor OPK, glas en in de toekomst kunststof. Op twee brengparkjes zal ook textiel kunnen worden aangeboden.

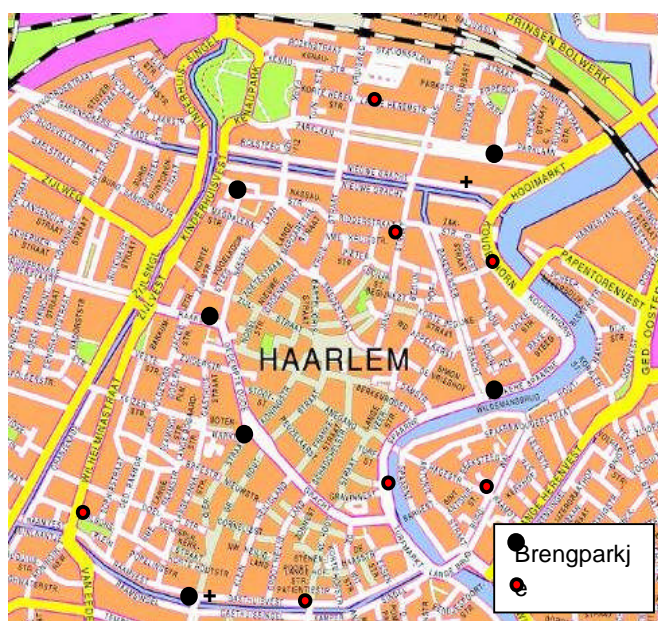
De brengparkjes alleen volstaan niet om het verwachte aanbod OPK op te vangen. Voorgesteld wordt daarom om naast de zes containers voor OPK op de brengparkjes ook verspreid over de binnenstad circa zes extra containers voor OPK te plaatsen. Het totaal aantal containers voor OPK komt in dat geval uit op twaalf stuks. De plaatsing hiervan kan eventueel gefaseerd plaatsvinden: afhankelijk van het gebruik van de OPK-containers.

Tabel 4 Voorstel aantal containers per fractie in de binnenstad

Fractie	Minimaal aantal OC's	Gewenst aantal OC's	Waarvan in brengparkjes	Waarvan buiten brengparkjes
OPK	7	12	6	6
glas	4	5 à 6	6	0
textiel	2	2	2	0
Kunststof ²	3	5 à 6	6	0

In figuur 2 (onderstaand) is een overzicht gegevens van de beoogde locaties van de brengparkjes en de extra container voor OPK in de binnenstad.

4 DEELPLAN BEDRIJFSAFVAL

De basis voor het deelplan bedrijfsafval vormen de voor bedrijven in de binnenstad belangrijkste in te zamelen fracties. Onderscheiden worden hierbij de fracties restafval, oud papier en karton (OPK) en (verpakkings-)glas (zie figuur 1). Aan de overige fracties wordt beknopt aandacht besteed. Het gaat hierbij om kunststof, wit- en bruingoed, (klein) gevaarlijk afval, grof bedrijfsafval en kringloopgoederen.

In de volgende paragraaf wordt geschetst hoe de inzameling van bedrijfsafval in de huidige situatie plaatsvindt en wat hierbij de problemen zijn. In de daarna volgende paragrafen wordt per afvalfractie nader aangegeven hoe de inzameling in de binnenstad kan plaatsvinden.

4.1 Huidige situatie

Reinigingsrecht

Bedrijven zijn verplicht om bedrijfsafvalstoffen in te laten zamelen en te scheiden. De scheidingsplicht op grond van de wet milieubeheer geldt voor OPK, gevaarlijk afval en wit- en bruingoed. Voor de inzameling kunnen bedrijven in Haarlem momenteel een contract afsluiten met de gemeente (die op haar beurt Spaarnelanden inschakelt voor de uitvoering) of met een (particuliere) afvalinzamelaar. Indien de afvoer plaatsvindt via de gemeente, heft de gemeente een reinigingsrecht.

In principe kunnen bedrijven alleen gebruik maken van het reinigingsrecht indien hun afvalaanbod qua hoeveelheid en samenstelling overeenkomt met dat van huishoudens. In veel gemeenten geldt daarom onder dit regime een maximum hoeveelheid aan te bieden afval. In Haarlem wordt geen maximum gehanteerd. Ongeveer tweederde van de bedrijven gevestigd in Haarlem maakt gebruik van deze mogelijkheid. Het tarief is gebaseerd op het aantal wekelijks aangeboden zakken restafval (van 40 liter).

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal bedrijven dat gebruik maakt van het reinigingsrecht, het aantal zakken dat ze volgens eigen opgave aanbieden en het daarvoor in rekening gebrachte reinigingsrecht. In veel andere gemeenten kost het reinigingsrecht (gemiddeld) € 300,- tot € 400,- per jaar. Uitgangspunt is vaak kostendekkendheid.

Tabel 5 **Reinigingsrecht: aantal bedrijven, aanbod afval en kosten in 2007**

Aantal zakken per week	Aantal bedrijven	Kosten per jaar
1	5.969	€ 55,29
2	276	€ 110,58
3	115	€ 165,87
4	77	€ 221,16
5	45	€ 276,45
6-10	70	€ 331,74 – 552,90
11-35	22	€ 608,19 – 1.935,15

De inzameling van bedrijfsafval via het reinigingsrecht gaat in Haarlem via hetzelfde systeem als die van huishoudelijk afval. Als er in een wijk niet gewerkt wordt met vuilniszakken, maar met containers of een ondergrondse container, dan kan een ondernemer zijn afval daarin kwijt.

Bedrijven in de binnenstad

In de binnenstad zijn ruim 2.500 bedrijven gevestigd waarvan het merendeel in het kernwinkelgebied (buurt "centrum"). Ervan uitgaande dat circa tweederde van de bedrijven gebruik maakt van het reinigingsrecht, zullen ca 1.700 bedrijven op dit punt te maken krijgen met het nieuwe inzamelsysteem.

Het grootste deel van deze bedrijven is actief in de (zakelijke) dienstverlening. Kenmerkend voor het centrum zijn de vele vestigingen van de detailhandel en horeca. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het aantal bedrijfsvestigingen per buurt uitgesplitst naar branche.

Tabel 6 Aantal bedrijfsvestigingen per buurt in de binnenstad (gegevens 2002).

	Binnenstad		
	Centrum	Stationsbuurt	Spaarndammerbuurt
Detailhandel	578	38	29
Horeca	225	29	12
Overig	1.032	366	252
Totaal per buurt	1.835	433	293
Totaal binnenstad	2.561		

Het afvalaanbod verschilt sterk per bedrijfsvestiging en per categorie. Gesteld kan worden gesteld dat het aandeel droge componenten in het bedrijfsafval (papier, karton en kunststof) hoger ligt dan bij huishoudens en dat natte bestanddelen (zoals keukenafval) er weinig in voorkomen. Uitzondering hierop vormt de horeca (restaurants): hier komt wel veel keukenafval ('swill') vrij.

Veel bedrijven hebben beperkte mogelijkheden om afval inpandig op te slaan. Met name bij de horeca geldt dat dit soms vanuit hygiënisch oogpunt niet wenselijk of zelfs bij wet verboden is. Een gevolg is dat bedrijven als er al ruimte is, deze vaak gebruiken voor het tijdelijk opslaan van restafval en geen plek maken/hebben voor de andere fracties ten behoeve van afvalscheiding.

Inzameling bedrijfsafval

Restafval wordt zowel in huisvuilzakken als in inpandig bewaarde containers aangeleverd. Inzameling van restafval vindt doorgaans plaats samen met het restafval van particulieren. In het kernwinkelgebied gebeurt dit na 18:00 uur. Er zijn containers verkrijgbaar van 140 tot 1.700 liter en deze dienen inpandig te worden gestald. Dit gebeurt echter niet altijd. Op een aantal locaties (Groenmarkt, Riviervismarkt) vindt de inzameling van bedrijfsafval plaats middels ondergrondse containers (met pasjes), die gedeeld worden met bewoners. Hier maken momenteel 64 bedrijven gebruik van.

Bedrijven zijn volgens de Wet Milieubeheer verplicht om OPK te scheiden. Bij bedrijven in het kernwinkelgebied (met name detailhandel) wordt dit door Spaarnelanden tweemaal per week ingezameld. Bedrijven die vallen onder het reinigingsrecht kunnen hiervan ook gebruik maken. Tot en met 2007 werd hiervoor niets bij bedrijven in rekening gebracht. Vanaf 2008 is dit wel in het tarief van het reinigingsrecht verdisconteerd. Op enkele locaties (Groenmarkt, Riviervismarkt) kunnen bedrijven hun OPK ook kwijt in ondergrondse containers die gedeeld worden met bewoners.

Het scheiden van glas is voor bedrijven volgens de Wet Milieubeheer niet verplicht. Wel geeft VROM in een richtlijn aan hoeveelheden van meer dan 30 kg glas per week gescheiden in te zamelen. Glas komt met name vrij bij de horeca. Bij circa 85 (van de 266) horecaondernemingen in het centrum wordt door Spaarnelanden tweemaal per week glas ingezameld.

In principe mogen bedrijven geen gebruik maken van papier- en glascontainers bestemd voor bewoners (expliciet gemaakte uitzonderingen daargelaten). In de praktijk maken bedrijven hier wel gebruik van.

Problemen huidige situatie

Er is in de huidige situatie een aantal problemen bij de inzameling van het (rest-)afval bij bedrijven in de binnenstad:

- De inzameling van zakken geeft bijna per definitie aanleiding tot overlast. De zakken zullen op termijn uit het straatbeeld in de binnenstad verdwijnen.
- Veel bedrijven schatten het aantal gemiddeld per week aangeboden zakken laag in. Zo geeft 91% van de bedrijven aan slechts één zak per week aan te bieden, terwijl dit getal in de praktijk (zeker bij horeca in de binnenstad) vermoedelijk veel hoger ligt.
- De controle op het daadwerkelijke aantal aangeboden zakken ten opzichte van het opgegeven aantal vindt slechts beperkt plaats. Dit werkt misbruik in de hand.
- Er worden geen gegevens bijgehouden over de ingezamelde hoeveelheid bedrijfsafval. De gemeente heeft daardoor geen overzicht van de ingezamelde hoeveelheden en de ontwikkeling daarvan.
- Het gevolg is dat de gemeente mogelijk inkomsten misloopt en geld moet bijleggen.
- Het gebruik van de ondergrondse containers op de Oude Groenmarkt en Riviervismarkt levert voor omwonenden veel overlast op: bijplaatsingen van afval, stank (door etensresten van restaurants) en lawaaioverlast in de nachtelijke en avonduren door het inwerpen van glas en het platstampen van kartonnen dozen.
- Het oneigenlijk gebruik van inzamelmiddelen bestemd voor bewoners.
- De weekendpiek in afvalaanbod. Het afvalaanbod van de horeca op vrijdag, zaterdag en zondag is dermate hoog dat de capaciteit van de huidige ondergrondse containers dikwijls ontoereikend is. Bij de detailhandel is het afvalaanbod wel meer gelijkmatig over de week gespreid.

4.2 Nieuw inzamelregime

Uitgangspunten inzameling bedrijfsafval

Aan de toekomstige inzameling van bedrijfsafval in het centrum liggen de onderstaande uitgangspunten ten grondslag:

- Positieve invloed op (beeld-)kwaliteit openbare ruimte
- Inzamelsysteem toegesneden op wensen ondernemers
- Minimale overlast voor omwonenden
- Minimalisering voertuigbewegingen
- Afrekening op basis van het principe 'de vervuiler betaalt'
- Stimuleren afvalscheiding
- Goede monitoring en handhaving
- Op termijn mogelijk afschaffen reinigingsrecht (tenzij onvermijdelijk voor het te bereiken doel)

Indeling inzamelregimes

De gemeente wil de wijze waarop bedrijfsafval in de binnenstad wordt ingezameld anders vormgeven, omdat de huidige methode veel overlast en problemen oplevert. Bedrijven kunnen zoals hierboven vermeld in principe zelf bepalen op welke wijze zij hun afval laten inzamelen. Wel heeft de gemeente diverse sturingsmogelijkheden om dit binnen randvoorwaarden te laten plaatsvinden. In deze schets voor de inzameling van bedrijfsafval in de binnenstad is geprobeerd om de belangen van de ondernemers in de binnenstad en die van de gemeente Haarlem zo goed mogelijk te combineren. Dit wordt gedaan door een

aantrekkelijk algemeen systeem voor het overgrote deel van de ondernemers te ontwerpen. Voor specifieke omstandigheden en ondernemers aangevuld met 'op maat' oplossingen. Het komt er op neer dat een ondernemer afhankelijk van zijn specifieke situatie toegeleid kan worden naar een bepaald inzamelsysteem. Die specifieke situatie wordt bepaald op basis van:

1. karakteristiek afvalaanbod bedrijf
2. vestigingsadres bedrijf
3. bijzonderheden zoals afvalverplichtingen onder de Warenwet

Ad 1) Karakteristieken afvalaanbod

Indien het afvalaanbod van een bedrijf in kwaliteit en kwantiteit vergelijkbaar is met dat van een huishouden, wil de gemeente dit bedrijf de mogelijkheid bieden gebruik te maken van de ondergrondse containers die in het systeemontwerp voor huishoudelijk afvalinzameling op afzienbare termijn in de binnenstad hopelijk geplaatst kunnen worden. Bedrijven krijgen een pasje waarmee zij toegang krijgen tot een ondergrondse container en waarmee het afvalaanbod van elk bedrijf kan worden geregistreerd. Om de druk op het systeem van ondergrondse containers te beperken, mogen alleen bedrijven hiervan gebruik maken die een afvalaanbod hebben van een nader te bepalen maximaal aantal zakken restafval per week. Voordelen van het meeliften voor ondernemers zijn o.a. de hoge beschikbaarheid (24 uur per dag), het niet (langdurig) in pandig hoeven opslaan van afval en de relatief lage lasten in vergelijking tot individuele "op maat" contracten met inzamelaars. Voordelen voor de gemeente zijn o.a. beperking van het aantal voertuigbewegingen, het vermijden van inzamelmiddelen in de openbare ruimte en minder vervuiling van de openbare ruimte.

Door het aanbod aan afval voor bedrijven die gebruik maken van ondergrondse containers te beperken, wordt zo veel mogelijk voorkomen dat inzamelaars anders dan Spaarnelanden gebruik willen gaan maken voor hun klanten van de ondergrondse containers. De landelijke inzamelaars zijn naar alle waarschijnlijkheid niet geïnteresseerd in deze categorie van bedrijven. Mocht een inzamelaar toch gebruik willen maken van ondergrondse inzameling, dan zal dit alleen kunnen via de bestaande ondergrondse infrastructuur. Met de betreffende inzamelaar zal Spaarnelanden in een dergelijk geval de kosten voor transport en verwerking dienen te verrekenen. Een dergelijke verrekeningswijze wordt toegepast in Zwolle.

In geval het afvalaanbod van een bedrijf in kwaliteit en kwantiteit niet overeenstemt met dat van huishoudens (aanbod ongeveer twee tot drie zakken per week), zal gezocht moeten worden naar een 'maatwerkoplossing'. Dit houdt in dat een bedrijf zelf een contract zal moeten aangaan met een inzamelaar om binnen de randvoorwaarden van de gemeente afval te laten inzamelen. Bij voorkeur verenigen ondernemers zich in een collectief om het aantal voertuigbewegingen in de binnenstad te beperken en via een collectief inkoopproces de kosten te minimaliseren of de prijs/kwaliteitverhouding te maximaliseren.

Ad 2) Vestigingsadres

Voor de bedrijven -met name detailhandel- gevestigd in het kernwinkelgebied en de horeca rond de twee horecapleinen (Grote Markt/Oude Groenmarkt/Klokhuisplein en Botermarkt) wordt vanwege de specifieke problematiek rond de inzameling van bedrijfsafval een specifieke oplossing voorgesteld. De bestaande en nog te plaatsen ondergrondse containers rond de kernwinkelstraten beschikken niet over voldoende capaciteit om zowel het afvalaanbod van particulieren als van bedrijven op te kunnen vangen. Het plaatsen van extra containers of het verhogen van de ledigingfrequentie is vrijwel onmogelijk. Om de genoemde redenen zullen bedrijven met een groter afvalaanbod (bijvoorbeeld meer dan 5 zakken per week) geen gebruik (meer) kunnen maken van ondergrondse containers. Zij zullen het afval kunnen aanbieden binnen venstertijden in afsluitbare minicontainers. Gedacht wordt aan een vensterperiode in de morgen (8:00 tot 10:00 uur) speciaal voor de winkels en een periode in de middag ten behoeve van de

DHV B.V.

horeca, die meestal later op de dag opent (18:00 tot 20:00 uur). Dit laatste op voorwaarde dat de deelnemende bedrijven een collectieve oplossing kiezen.

De bedrijven kunnen kiezen om zelf een inzamelaar in te schakelen of zich aan te sluiten bij een collectief. De gemeente geeft de voorkeur aan het laatste. Indien juridisch mogelijk, is het de wens van de gemeente om de vensterperiodes alleen in te stellen indien bedrijven zich verenigen in een collectief en gezamenlijk de inzameling aanbesteden. De voornaamste achterliggende reden hiervoor is het reguleren van de verkeersstromen en het terugdringen van de milieubelasting in het centrum. De vraag is echter in hoeverre de gemeente collectieve inzameling kan afdwingen, omdat een bedrijf immers vrij is om zelf een inzamelaar naar keuze te selecteren. Daarom zal waarschijnlijk in de ochtend een vrij venster (moeten) worden ingesteld en kan in de middag wel een collectief venster ingesteld worden vanwege de vrije keuze mogelijkheid in de ochtend.

Ad 3) bedrijven die vallen onder de warenwet

Voor een aantal (horeca)bedrijven is het op grond van de warenwet vermoedelijk niet mogelijk om afval in pandig op te slaan. Voor deze bedrijven zijn ondergrondse containers die 24 uur per dag beschikbaar zijn een uitkomst. Voorgesteld wordt om in het centrum enkele extra ondergrondse (pers-)containers te plaatsen specifiek bestemd voor deze bedrijven. In eerste instantie komen hiervoor in aanmerking de Oude Groenmarkt, Klokhuisplein, Grote Markt en Botermarkt. Op deze plekken zullen de nu aanwezige papier- en glascontainers verhuizen naar de periferie van het centrum, waardoor er ruimte vrijkomt.

Randvoorwaarden inzameling bedrijfsafval per optie

Zoals al naar voren gekomen, zijn belangrijke uitgangspunten ten aanzien van de realisering van het plan:

- zo veel mogelijk terugdringen van de belasting van de openbare ruimte door inzamelmiddelen;
- reguleren van verkeersstromen betreffende inzamelvoertuigen;
- beperking van de milieubelasting;
- optimaal faciliteren van bedrijven.

Dit betekent dat de gemeente voornemens is om met een beleidsvoorstel te komen waarbij uitsluitend in pandige inzameling van bedrijfsafval wordt toegestaan. Indien bedrijven echter aantoonbaar geen mogelijkheden hebben voor in pandige opslag, bijvoorbeeld op grond van de warenwet, kan middels een ontheffing gebruik gemaakt worden van aanbiedingsmogelijkheden buiten het bedrijfspan. Hierbij zijn verschillende mogelijkheden:

- het gebruikmaken van ondergrondse containers (waarin naast huishoudelijk afval ook in beperkte mate bedrijfsafval gestort mag worden);
- het storten in speciale ondergrondse (pers-)containers voor bedrijfsafval;
- het voor de deur aanbieden van bedrijfsafval binnen bepaalde venstertijden.

Uitwerking

In de praktijk zal het voorgenomen beleid de volgende mogelijkheden bieden voor ondernemers:

Ochtendinzameling

In alle gevallen is de ondernemer vrij om zelf een inzamelaar naar keuze uit te zoeken voor de inzameling van het bedrijfsafval. In dat geval moet de ondernemer voldoen aan de onderstaande randvoorwaarden:

- aanbieding binnen een venster in de ochtenduren (bijvoorbeeld tussen 08:00 en 10:00)
- aanbieding uitsluitend in afsluitbare inzamelmiddelen
- inzameling bij voorkeur collectief regelen

Avondinzameling

Als blijkt dat het voor ondernemers wenselijk is het afval in de avonduren te laten inzamelen, is dit indien aan de onderstaande randvoorwaarden voldaan wordt ook mogelijk:

- aanbidding binnen een venster in de avonduren (bijvoorbeeld tussen 18:00 en 20:00)
- aanbidding uitsluitend in afsluitbare inzamelmiddelen
- inzameling in de avonduren (bij voorkeur) collectief regelen

Specifieke ondergrondse containers

Het voornemen is om binnen het kernwinkelgebied enkele locaties (op en rond de horecapleinen) te bestemmen voor ondergrondse containers uitsluitend ten behoeve van bedrijven zonder in pandige opslagmogelijkheden. Aan het gebruik zullen in ieder geval de onderstaande voorwaarden gesteld dienen te worden:

- bedrijf valt onder de warenwet
- geen mogelijkheid om te voldoen aan de eisen ten aanzien van in pandige opslag
- bedrijfsvoering containers in collectief en openbaar aanbesteed

Meeliften ondergrondse containers huishoudelijk afval

Daar waar geen ondergrondse voorzieningen zijn uitsluitend voor bedrijven, hebben ondernemers de mogelijkheid mee te liften met de in de omgeving aanwezige ondergrondse containers voor huishoudelijk afval. Als voorwaarde zal de gemeente stellen dat ten allen tijden voldoende capaciteit beschikbaar dient te zijn voor de op de betreffende container aangesloten huishoudens. In het kader van de te verlenen ontheffing dient het bedrijf een verklaring van de inzamelaar dienaangaande te overleggen.

Belangrijke overwegingen

Bij het vormgeven van het nieuwe inzamelsysteem voor bedrijfsafval spelen de onderstaande overwegingen sterk mee. Voor een aantal overwegingen geldt dat nader onderzoek noodzakelijk is.

- Afschaffen reinigingsrecht: de afdeling ORGV wil het reinigingsrecht afschaffen tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om dit niet te doen. Het dient nader onderzocht te worden of het na afschaffing van het reinigingsrecht voor kleine bedrijven mogelijk blijft mee te liften op ondergrondse containers.
- Gesprekken stakeholders: na fiat van het management en het college is het belangrijk om het gesprek aan te gaan met de belangrijkste (vertegenwoordigers van) stakeholders: Spaarnelanden, Citymanagement en Horeca NL afdeling Haarlem. Draagvlak is voor invoering van het plan essentieel.
- Strikte monitoring en handhaving: vanaf het begin zal voor alle partijen het signaal moeten worden afgegeven dat bij het nieuwe systeem streng gehandhaafd wordt op het aanbieden van afval en op aangeboden hoeveelheden.
- Afsluitbare minicontainers: om misbruik van (mini)containers in de openbare ruimte door derden te voorkomen, zijn afsluitbare containers wenselijk.
- Labeling containers: alle containers moeten worden voorzien van een ID, zodat de inzamelaar de aangeboden hoeveelheid afval kan verrekenen en de gemeente kan handhaven op de aanwezigheid van containers in de openbare ruimte buiten de venstertijden.
- Aanbieden OPK en glas: bedrijven dienen glas in (mini)containers aan de inzamelaar aan te bieden. Gebruik van ondergrondse glascontainers bestemd voor huishoudelijk glas is niet wenselijk vanwege de overlast die dit geeft in de nachtelijke uren en de bijplaatsingen in het weekend vanwege volle glascontainers. OPK mag in big-bags als in (mini)containers worden aangeboden in de kernwinkelstraten en horecapleinen.
- Collectieve contracten: om in specifieke situaties uitkomst te kunnen bieden, biedt de gemeente avondinzameling en 'specifieke ondergrondse containers' (voor warenwetbedrijven) aan onder de

voorwaarde van het collectief afsluiten van een contract. Nader onderzoek moet plaatsvinden naar de juridische haalbaarheid van deze constructie.

4.3 Inzameling per fractie

In deze paragraaf worden de systeemkenmerken van de inzameling van de meest voorkomende fracties (restafval, swill, OPK en glas) bedrijfsafval op een rij gezet. Met betrekking tot de systeemkenmerken wordt onderscheid gemaakt in:

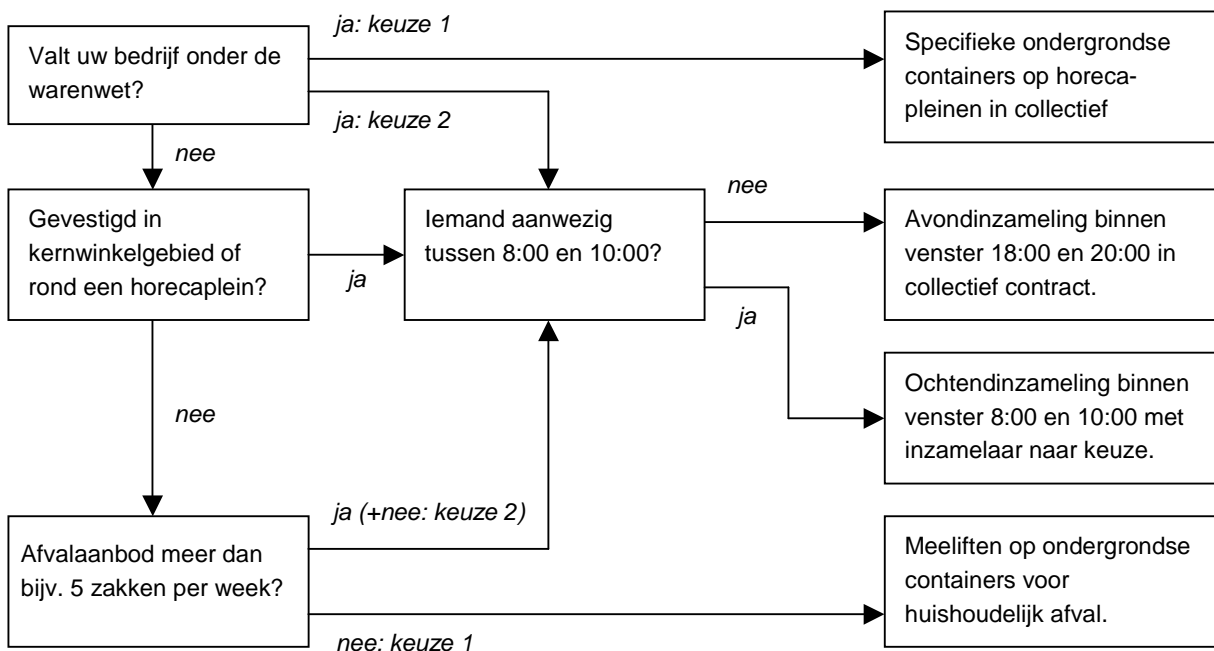
- inzamelmethode
- logistiek (inzamelfrequentie, logistiek en inzamelaar)
- kosten (investering en operationele kosten)
- serviceniveau bedrijven (loopafstanden, beschikbaarheid en schoonheid locaties)
- milieuprestatie (scheidingsresultaat, energiegebruik en luchtkwaliteiteffecten)

4.3.1 Restafval

Voor de inzameling van restafval bij bedrijven worden vier mogelijkheden geboden:

1. Ochtendinzameling binnen venster 8:00 en 10:00 met inzamelaar naar keuze (basis).
2. Avondinzameling binnen venster 18:00 en 20:00 in collectief contract (extra mogelijkheid).
3. Meeliften op ondergrondse containers voor huishoudelijk afval (extra mogelijkheid).
4. Specifieke ondergrondse containers op horecapleinen in collectief contract (extra mogelijkheid).

Figuur 3: Stroomschema mogelijkheden ondernemers voor de inzameling van restafval

4.3.2 Swill

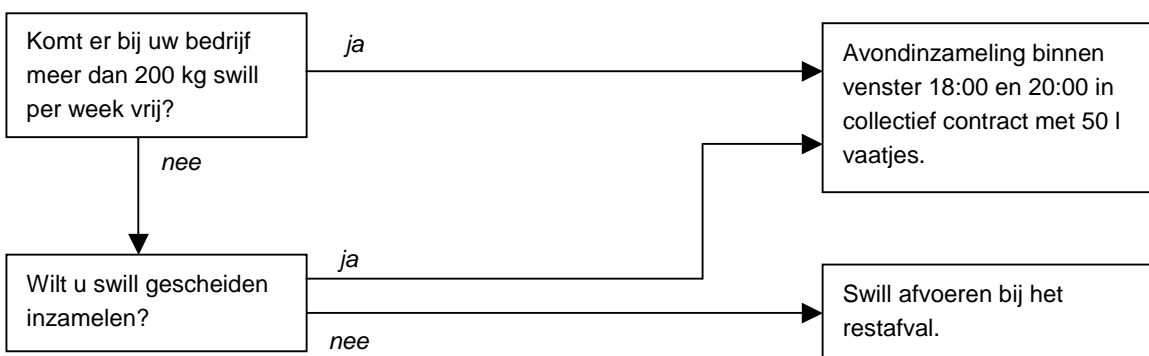
Swill is een specifieke afvalfractie die ontstaat bij veel horecabedrijven (met keuken). Het betreft organisch materiaal dat ontstaat bij de bereiding van maaltijden en gerechten. Swill is een specifieke aanduiding voor het (gekookte) keukenafval en de etensresten in het GFT. Voorbeelden zijn resten van fruit, groenten, vlees, vis, zuivel, brood en banket, sauzen en soep. Kleine hoeveelheden hoeven volgens de richtlijn niet gescheiden te worden. De richtlijn geeft aan dat redelijk is om afvalscheiding te verlangen bij 200 kg GFT/swill per week of meer⁸. In de milieuvergunning kan de gemeente specifieke eisen omtrent afvalscheiding opnemen.

Het is niet wenselijk om grote hoeveelheden swill in te zamelen met ondergrondse (pers)containers. Dit gaat namelijk lekken waardoor vloeistoffen in de betonnen buitenbak behorende bij de ondergrondse container achterblijven. Dit levert onhygiënische situaties en stankoverlast op. Spaarnelanden wil daarom niet dat swill in de ondergrondse containers terecht komt. Daarom is het aan te bevelen om swill in gebieden met hoge concentraties horecabedrijven gescheiden in te zamelen.

Swill wordt vaak met 50-liter vaatjes ingezameld. Deze kunnen indien gewenst elke dag geleegd worden en worden omgewisseld voor schone lege vaatjes. Voor horecabedrijven die moeten voldoen aan de warenwet zal dagelijkse inzameling waarschijnlijk noodzakelijk zijn. Volgens de warenwet mag swill namelijk maximaal één dag in de speciale vaten in pandig in de keuken worden bewaard. Het is aan te bevelen swill in een collectief contract bij horecaondernemers in te zamelen.

Figuur 4: Stroomschema mogelijkheden ondernemers voor de inzameling van OPK

Avondinzameling binnen venster 18:00 en 20:00 in collectief contract				
Doelgroep	Logistiek	Kosten	Service	Milieu
Horecabedrijven (die laat open gaan)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ collectieve inzameling ▪ 50 l vaatjes ▪ 7 dagen/week ▪ tussen 18:00 en 20:00 	Afhankelijk van inzamelaar, hoeveelheid en frequentie	Hoog: op maat oplossingen	Minimaal aantal voertuigbewegingen

⁸ Bron: SenterNovem/Infomil.

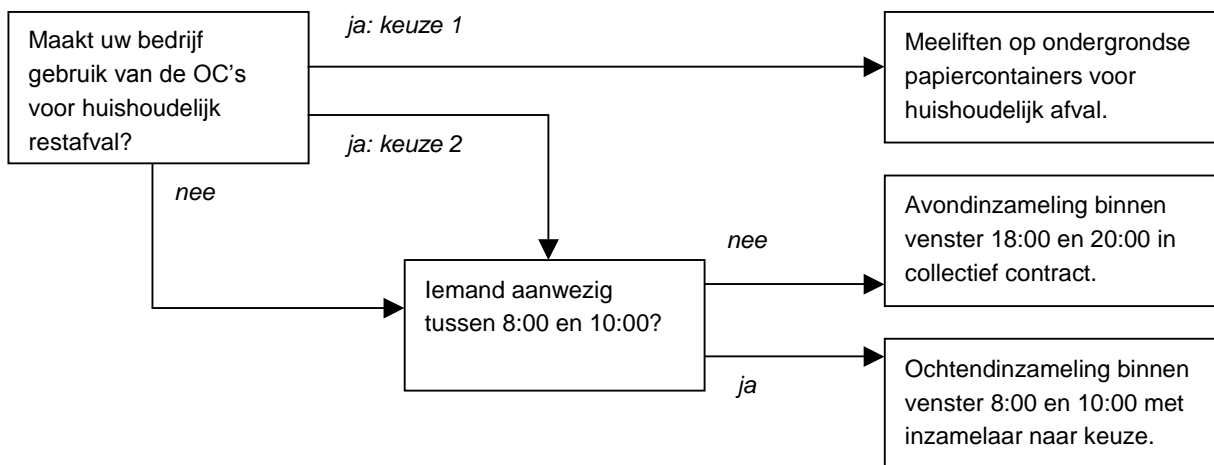
4.3.3 OPK

Bedrijven zijn volgens de Wet Milieubeheer verplicht om oud papier en karton (OPK) te scheiden. In de praktijk schiet dit er om verschillende redenen echter nog wel eens bij in. Om de gescheiden inzameling te stimuleren, kan de gemeente de scheiding van OPK aantrekkelijk maken. Voor de inzameling van OPK worden drie mogelijkheden geboden:

1. Ochtendinzameling binnen venster 8:00 en 10:00 met inzamelaar naar keuze
2. Avondinzameling binnen venster 18:00 en 20:00 in collectief contract.
3. Meeliften op ondergrondse papiercontainers voor huishoudelijk afval (bij geringe hoeveelheden)

Indien het mogelijk is OPK in minicontainers of big-bags met hetzelfde voertuig in te zamelen, kunnen beide in een collectief systeem eenvoudig naast elkaar bestaan. Gerecyclede papieren big-bags worden naar tevredenheid door ondernemers in Amsterdam gebruikt en kunnen ook in Haarlem worden toegepast. Het grote voordeel hiervan is dat een ondernemer nadien niet de (mini)container weer binnen hoeft te zetten. Dit betekent dat deze om 18:00 de big-bag(s) buiten kan zetten en vervolgens naar huis kan gaan. Bij een (mini)container is dit niet mogelijk.

Figuur 5: Stroomschema mogelijkheden ondernemers voor de inzameling van OPK

Impact op inzamelsysteem OPK huishoudens

Algemeen genomen kan worden gesteld dat het aandeel droge componenten in het bedrijfsafval (waaronder papier en karton) groter is dan bij huishoudens. Op dit moment kan geen goede inschatting worden gemaakt van de hoeveelheid OPK die bij een gemiddeld bedrijf in de binnenstad vrijkomt. Als bij een gemiddeld bedrijf ongeveer twee keer zoveel OPK vrijkomt als bij een huishouden en 1.500 bedrijven gebruik maken van de ondergrondse OPK containers die tweemaal per week geleegd worden, zijn 5 tot 6 extra ondergrondse containers noodzakelijk. Een alternatief is de ledigingsfrequentie te verhogen.

4.3.4 Glas

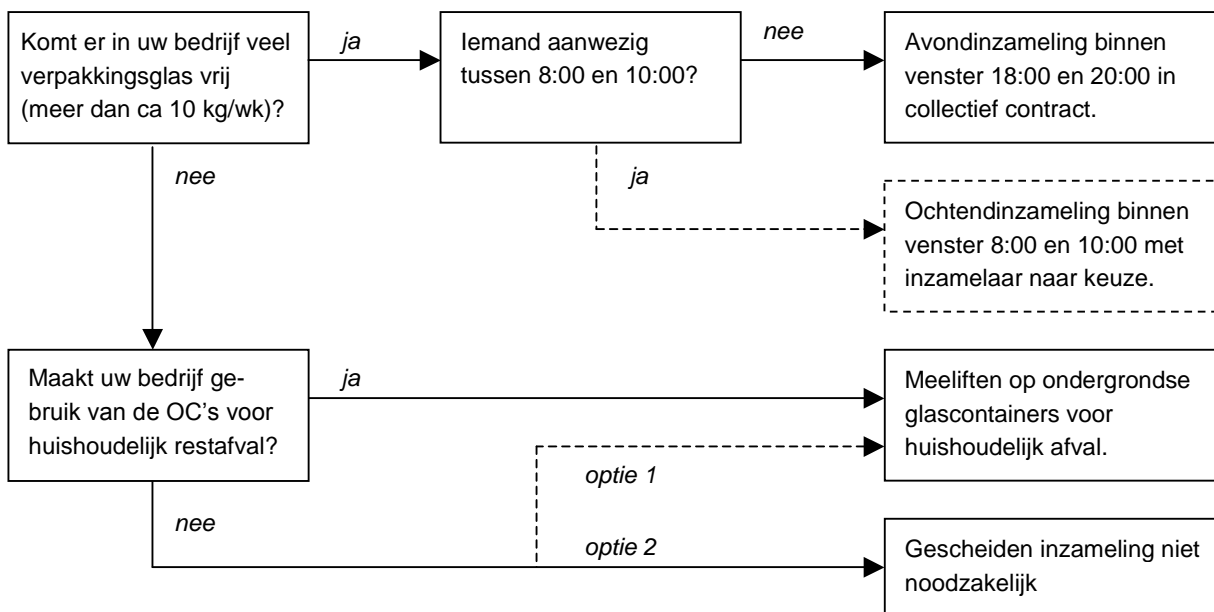
Volgens de Wet Milieubeheer is het scheiden van glas voor bedrijven niet verplicht. Wel geeft VROM in een richtlijn aan bij hoeveelheden van meer dan 30 kg glas per week gescheiden in te zamelen. Glas komt met name vrij bij de horeca. Bij circa 85 horecaondernemingen in het centrum wordt door Spaarnelanden twee maal per week glas ingezameld. Voor de inzameling van glas worden twee mogelijkheden geboden:

1. Avondinzameling binnen venster 18:00 en 20:00 in collectief contract.
2. Meeliften op ondergrondse glascontainers voor huishoudelijk afval (bij geringe hoeveelheden).

Het aanbod verpakkingsglas van bedrijven zal naar verwachting gelijk aan of lager zijn dan dat van huishoudens. Het is überhaupt de vraag of bedrijven (uitgezonderd de horeca) glas gescheiden inzamelen. Waarschijnlijk gaat het bij het merendeel van de bedrijven slechts om kleine hoeveelheden. Indien dat het geval is, kunnen deze bedrijven gebruik maken van de inzamelmiddelen voor glas ten behoeve van huishoudens.

Als bij een gemiddeld bedrijf ongeveer evenveel glas vrijkomt als bij een huishouden en 1.500 bedrijven gebruik maken van de ondergrondse glas containers die één maal per week geledigd worden, is een halve extra glascontainer in de binnenstad voldoende. In het systeem voor de inzameling van het huishoudelijk verpakkingsglas zit voldoende restcapaciteit om dit aanbod op te vangen.

Figuur 5: Stroomschema mogelijkheden ondernemers voor de inzameling van bedrijfsafval

5 DEELPLAN SERVICE

Als de systemen voor de inzameling van bedrijfs- en huishoudelijk afval uiteindelijk daadwerkelijk worden geïmplementeerd, zal dit systeem in stand gehouden c.q. beheerd moeten worden. Om draagvlak bij bewoners en bedrijven voor de nieuwe afvalinzamelsystemen te creëren en te behouden, is het belangrijk dat zij een hoog serviceniveau ervaren. De inzamellocaties moeten bijvoorbeeld voortdurend schoon en netjes zijn. Wat nodig is voor dit serviceniveau en hoe het wordt ervaren, wordt bepaald door karakteristieken van het gekozen inzamelsysteem zelf, zoals inzamelfrequentie, loopafstanden en kosten, maar ook door de kwaliteit van het beheer van de inzamellocaties.

Vanzelfsprekend is de 'output' van de service (een schoon centrumgebied) essentieel, maar ook andere aspecten zullen voor de bewoners sterk meewegen. Respons op meldingen bijvoorbeeld en terugkoppeling naar bewoners en ondernemers zijn hierbij belangrijk. Als beeld hierbij kan gedacht worden aan 'city-management met een gezicht'.

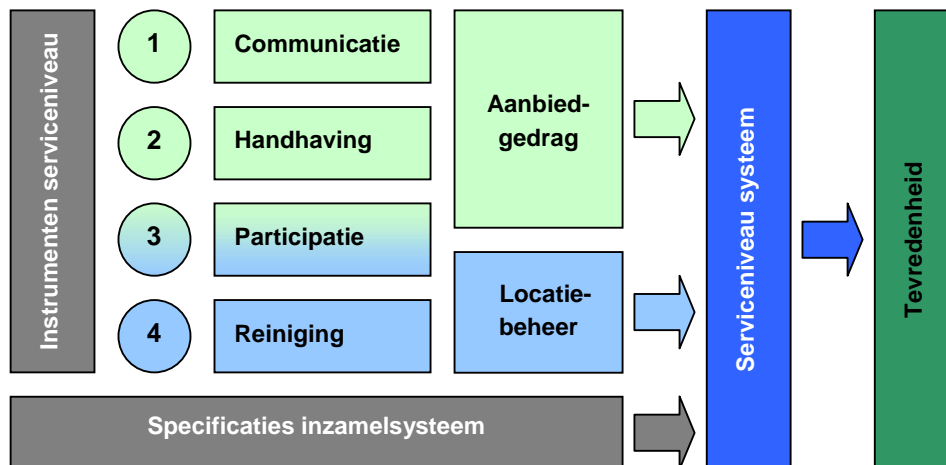
De kwaliteit van de locaties met ondergrondse containers neemt een centrale positie in. Als de beoogde kwaliteit of het gewenste serviceniveau niet kan worden gehaald, zal het systeem in zijn totaal niet naar tevredenheid functioneren waardoor er geen draagvlak voor het systeem zal zijn.

De gemeente kan op twee manieren ervoor zorgen dat de kwaliteit van de locaties op peil blijft:

1. stimuleren passend aanbodgedrag afval
2. schoonhouden locaties

In de praktijk zal de gemeente op beide aspecten moeten inzetten. Het stimuleren van het gewenste aanbodgedrag heeft als doel om vervuiling van de locaties zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan de gemeente doen door middel van communicatie en handhaving van de regels voor het aanbieden van afval. Mochten de locaties onverhoopt toch vervuilen, dan zullen zij moeten worden gereinigd. Hiervoor zullen reinigingsmedewerkers moeten worden ingezet. Goedwillende bewoners of bedrijven kunnen eventueel ook ingezet worden bij het stimuleren van het gewenste aanbodgedrag en schoonhouden van de locaties (participatie, bijvoorbeeld door adoptie). In de onderstaande figuur worden de mogelijkheden weergegeven om de kwaliteit van de inzamellocaties op peil te houden.

Figuur 6: Model voor sturing kwaliteit inzamellocaties

De werkzaamheden behorende bij het in stand houden van het kwaliteitsniveau van de locaties liggen dicht tegen de werkzaamheden van straatreiniging aan. Vanwege het streven naar één integraal plan voor het schoonhouden van de binnenstad, zullen het zogenaamde locatiebeheer en het schoonhouden van de straten onderdeel uitmaken van het takenpakket van één uitvoerende partij: de 'serviceteams binnenstad'.

Een randvoorwaarde hierbij is een goed werkend systeem voor de inzameling van huishoudelijk en bedrijfsafval. Als niet aan deze voorwaarde kan worden voldaan, is het 'dweilen met de kraan open'.

Deelplan service: drie pijlers

Het deelplan service berust in hoofdzaak op drie pijlers:

1. preventie: stimuleren gewenst gedrag
2. signalering: goede monitoring serviceniveaus en respons op meldingen
3. reiniging: adequaat ingrijpen om serviceniveau op gewenst kwaliteitsniveau te houden

In dit hoofdstuk worden de drie pijlers op hoofdlijnen beschreven. Verdere uitwerking dient plaats te vinden samen met andere betrokken afdelingen/organisaties, zoals de afdeling vergunningverlening en handhaving (inzet handhaving), de afdeling communicatie (communicatie), de publieksdienst (afhandeling binnengekomen meldingen) en Spaarnelanden (werkzaamheden serviceteams). Het resultaat hiervan is een per pijler uitgewerkt sub-plan. Voor de pijler preventie zijn dit bijvoorbeeld een communicatie- en een handhavingsplan.

5.1 Preventie

De kwaliteit van de openbare ruimte is sterk afhankelijk van het gedrag van haar gebruikers. Daarom moet ongewenst gedrag zoveel mogelijk worden tegengegaan. Het ongewenste gedrag heeft in dit geval met name betrekking op de wijze waarop huishoudelijk en bedrijfsafval wordt aangeboden en het weggooigedrag van gebruikers van de openbare ruimte in de binnenstad.

De gemeente kan verschillende instrumenten inzetten om gedrag te beïnvloeden. Twee daarvan zijn communicatie en handhaving.

5.1.1 Communicatie

Communicatie is een belangrijk ondersteunend instrument bij de integrale aanpak van huishoudelijk, bedrijfs- en zwerfafval in de binnenstad als het gaat om het bewerkstelligen van gedragsveranderingen. Communicatie is niet alleen gericht op voorlichting (het in één richting verstrekken van informatie), maar ook op interactie met en het informeren van bewoners.

Waarom communiceren?

Voor effectieve communicatie moet een concrete reden bestaan of er moet een boodschap zijn die bijdraagt aan het beeld dat de burger heeft van de gemeentelijke dienstverlening. Er is een aantal goede redenen waarom de gemeente moet communiceren over de nieuwe wijze van afvalinzameling en -beheer in de binnenstad:

1. informeren bewoners en bedrijven
2. interactie zoeken met bewoners en bedrijven
3. bijsturen houding en gedrag
4. ondersteuning andere maatregelen/instrumenten

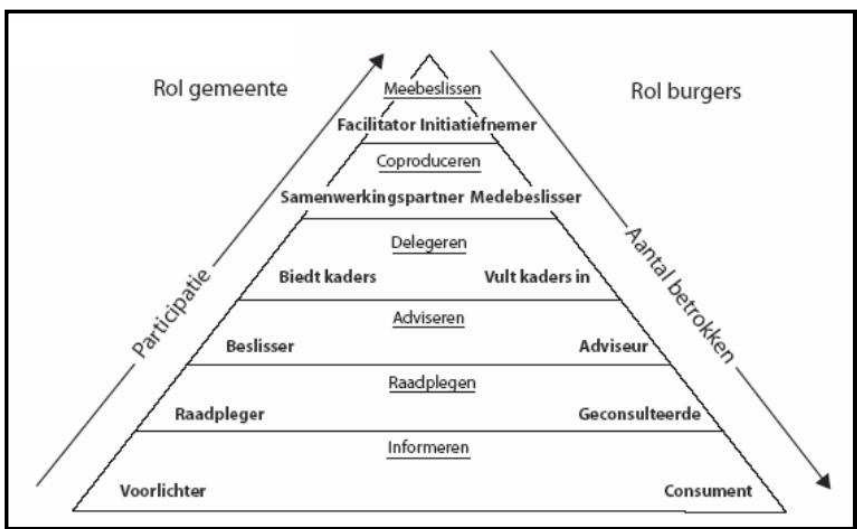
1. *Informeren bewoners en bedrijven*

De inzameling van huishoudelijk en bedrijfsafval in de binnenstad wordt ingrijpend gewijzigd. Van groot belang is dat bewoners en bedrijven hierover tijdig, frequent en compleet geïnformeerd worden. Op deze wijze wordt voorkomen dat in de opstartfase veel problemen optreden rondom het aanbieden van afval met ergernis en vervuiling als waarschijnlijke resultaten.

2. *Interactie met bewoners en bedrijven*

Communicatie hoeft geen éénrichtingsverkeer te zijn zoals bij informeren het geval is. De gemeente kan bewoners meer betrekken in het schoonmanagement in de binnenstad. Voordat bewoners bij de aanpak betrokken worden, moet duidelijk zijn wat er van hen verwacht wordt. De participatieladder (zie figuur 7) biedt inzicht in de verschillende samenwerkingsvormen en de rollen die daarbij horen. Het is een handig hulpmiddel om keuzes te maken.

Figuur 7: De participatieladder

De figuur laat de diverse rollen binnen een participatievorm zien die de gemeente en burgers kunnen aannemen. Uit de figuur blijkt duidelijk dat naarmate de burger meer beslissingsbevoegdheden krijgt, het aantal betrokkenen afneemt.

3. *Bijsturen houding en gedrag*

De regels voor het aanbieden van afval moeten vanaf het begin helder zijn voor bewoners en bedrijven. Daarnaast moet het voor iedereen duidelijk zijn dat de gemeente vanaf dag 1 strikt toeziet op het juist aanbieden van afval en wat de sancties zijn in geval dat niet gebeurt. Het communiceren van wat wel en niet mag, draagt bij aan het in de gewenste richting sturen van de wijze van aanbieden van afval.

4. *Ondersteuning bij inzet andere maatregelen*

Communicatie heeft het meeste effect wanneer dit instrument in combinatie met andere instrumenten wordt ingezet. Bij veranderingen in de uitvoering of in combinatie met handhaving is communicatie onmisbaar. Op 'handhavingscommunicatie' wordt in de volgende paragraaf nader ingegaan.

Communicatieplan

Gezien de veranderingen die in de binnenstad gaan plaatsvinden met betrekking tot de afvalinzameling, is het opstellen van een specifiek communicatieplan onontbeerlijk. Vanwege de complexiteit van de probleemstelling in de binnenstad en de vele belangen die spelen, zal ruim tevoren een communicatieprogramma moeten worden opgesteld. In dit plan dient onderscheid gemaakt te worden tussen twee fases:

1. voorbereidingsfase: gericht op informeren
2. gebruiksfase: gericht op informeren en bijsturen gedrag

Bij communicatie is het van belang dat van tevoren goed wordt nagedacht over de onderwerpen waarover men wil communiceren, wie de doelgroep is en op welke wijze en op welk moment communicatie wordt ingezet. Daarom is het raadzaam vooraf een communicatiestrategie te kiezen en deze in een communicatieplan, waarin ook de communicatiemiddelen worden gespecificeerd vast te leggen. Onderdelen hiervan kunnen zijn:

- onderscheid in doelgroepen (bewoners, bedrijven en bezoekers) en gebieden (woonstraten, winkelstraten, horecapleinen, buurten, etc.);
- betrekken van bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden;
- bedenken slogan;
- van welke intermediaire organisaties gebruik kan worden gemaakt;
- in te zetten communicatiemiddelen (website, nieuwsbrieven, huis-aan-huisblad, billboards e.d.);
- inzet medewerkers communicatie;
- communicatieplanning en begroting.

5.1.2 Handhaving

Als sluitstuk op de preventieve aanpak zal de gemeente het instrument handhaving moeten inzetten. Het moet duidelijk zijn dat het niet volgen van de regels voor het aanbieden van afval consequenties heeft. Handhaving is een belangrijk instrument voor gedragsbeïnvloeding. Een deel van de burgers en bedrijven kent de regels en hanteert de norm om afval op de juiste wijze aan te bieden. Een ander deel is geneigd bewust of onbewust deze norm te overtreden. Deze groep wordt vaak wel tot gewenst gedrag gebracht door middel van toezicht en sancties.

Bewerkstelligen gedragsverandering

In de huidige situatie is het beeld dat de gemeente, het inzamelbedrijf, bewoners en bedrijven het niet zo nauw nemen met de aanbiedregels voor afval: afval wordt te vroeg buitengezet en afval wordt in alle soorten en maten bij de zakkeninzameling aangeboden. Gesteld kan worden dat in het algemeen het gedrag als alles behalve 'wenselijk' kan worden bestempeld.

De introductie van een nieuw inzamelsysteem biedt mogelijkheden om een ander gedrag af te dwingen bij bewoners en bedrijven. De verandering kan worden aangegrepen om vanaf dag 1 wenselijk aanbiedgedrag te definiëren en af te dwingen. Hiervoor zijn noodzakelijk:

- duidelijke aanbiedregels en communicatie daarvan;
- controle/handhaving op het volgen van de aanbiedregels;
- zonodig opleggen sancties.

Handhavingstaken

Met betrekking tot het integrale plan voor een schone binnenstad, heeft de handhaving betrekking op:

- aanbieden huishoudelijk afval (bijplaatsingen);
- aanbieden bedrijfsafval (bijplaatsingen, venstertijden, containers in de openbare ruimte, identificatie van containers);
- veroorzaken zwerfafval.

N.B. Om te kunnen handhaven op het aanbieden van bedrijfsafval, is het belangrijk dat kan worden bepaald van wie het afval afkomstig is. Daarom moeten de inzamelmiddelen voorzien zijn van identificatie (bijvoorbeeld chip, naam of adres).

Handhavingscapaciteit

Op moment van schrijven wordt met behulp van benchmarking met vergelijkbare steden onderzocht hoe groot de handhavingscapaciteit in de binnenstad dient te zijn. Wel staat vast dat de capaciteit in de overgangsfase van de zakkeninzameling naar inzameling middels ondergrondse containers tijdelijk hoger dient te zijn om bewoners en bedrijven vanaf de start te stimuleren afval op de gewenste wijze aan te bieden.

Handhavingsplan

Net als bij communicatie kan de kans op succes worden vergroot door vooraf een handhavingsplan op te stellen. In het handhavingsplan staan de doelen die de gemeente voor ogen heeft en de aanpak en middelen om deze te bereiken. Zeker in de overgangsfase naar het nieuwe systeem zal in dit plan rekening gehouden dienen te worden met de inzet van extra handhavingscapaciteit om het gewenste aanbiedgedrag af te dwingen.

Voor het opzetten van het handhavingsbeleid voor zwerfafval kan mogelijk gebruik gemaakt worden van de 'Routeplanner handhaven op zwerfafval' van SenterNovem. Deze wijst de weg voor de ontwikkeling van een eigen gemeentelijke zwerfafvalaanpak.

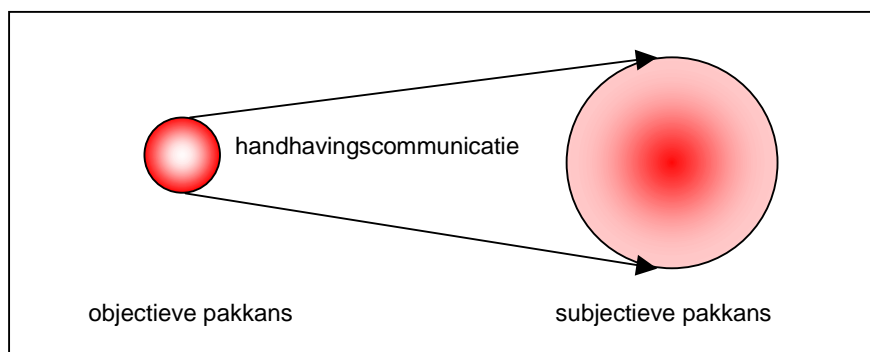
Handhavingscommunicatie

Alvorens de gemeente zou willen overgaan tot handhaving, is het verstandig dit duidelijk aan de burger te communiceren. Communicatie over handhaving dient een aantal doelen:

- vergroten van de bekendheid van en duidelijkheid over de regels. Door regels beter bekend te maken en mensen aan te spreken op hun gedrag wordt goed gedrag gestimuleerd;
- verhogen van de acceptatie van de handhavingsmaatregelen;
- vergroten van de beleving van de subjectieve pakkans door handhavingscommunicatie (zie hieronder).

Om het aantal 'bewuste overtreders' te verminderen zijn controle en sancties nodig: mensen moeten een pakkans ervaren. De objectieve pakkans van handhaving is in geval van bijplaatsingen vaak niet groot. Daarom is het zinvol om te proberen de subjectieve pakkans te vergroten. Dit kan door middel van communicatie. Door de regels en de controles te communiceren en de resultaten van handhaving periodiek bij de doelgroepen bekend te maken lijkt de pakkans groter dan deze in werkelijkheid is. Zo kan de pakkansbeleving worden verhoogd. Aandachtspunt hierbij is het wel zo dat het niet zinvol is en vaak zelfs schadelijk als de uitvoering van het gecommuniceerde in de praktijk niet wordt waargemaakt of van onvoldoende niveau is.

Figuur 8 Objectieve en subjectieve pakkans bij handhavingscommunicatie

5.2 Reiniging

De uitvoering vormt als het ware het sluitstuk van het totaalsysteem. Primair is het gericht op het verwijderen van alle het afvalgerelateerde zaken in de openbare ruimte op plekken die daar niet voor bestemd zijn. Hierbij hoort ook het ledigen van de wel daarvoor bestemde voorzieningen (afvalbakken in de openbare ruimte).

5.2.1 Achtergronden

De snelheid waarin de openbare ruimte vervuult wordt aangeduid met de vervuilingssnelheid⁹. Deze is afhankelijk van een aantal factoren. De belangrijkste zijn:

- de gebruiksintensiteit van een gebied;
- het gekozen afvalinzamelsysteem;
- de inrichting van de openbare ruimte.

Gebruiksintensiteit

De gebruiksintensiteit in de Haarlemse binnenstad is hoog: de binnenstad kent een hoge bevolkingsdichtheid, veel bedrijfsvestigingen, vele bezoekers van binnen en buiten de gemeente en er is een groot aantal punten aanwijsbaar waar potentieel zwerfafval vrijkomt. Naarmate de gebruiksintensiteit hoger wordt, zal de openbare ruimte sneller vervuilen. Op de gebruiksintensiteit van de openbare ruimte heeft de gemeente echter slechts weinig invloed. Het verlagen van de gebruiksintensiteit is dus moeilijk en zelfs onwenselijk. In plaats daarvan kan de gemeente zich beter richten op de andere factoren om vervuiling van de binnenstad tegen te gaan.

Afvalinzamelsysteem

Uit diverse praktijkmetingen blijkt dat de vervuilingssnelheid in een gebied sterk afhankelijk is van het afvalinzamelsysteem. Dit geldt zeker voor woonstraten. Het model vervuilingssnelheden van CROW geeft aan dat de vervuilingssnelheid in de gemeente Haarlem bij inzameling met huisvuilzakken ongeveer een factor drie hoger is dan met ondergrondse containers. De overschakeling van inzameling met huisvuilzakken naar inzameling met ondergrondse containers zou dus als belangrijk neveneffect moeten hebben dat de binnenstad schoner wordt.

⁹ De vervuilingssnelheid is de tijd waarin de schoonheidsgraad van een straat afneemt van zeer schoon (A+) naar matig schoon (B).

Inrichting van de openbare ruimte

Naast vervuiling veroorzaakt door de afvalinzameling is vervuiling in de openbare ruimte grotendeels te wijten aan menselijk gedrag. Er zijn verschillende manieren om dit gedrag bij te sturen. Een belangrijke rol spelen de afvalbakken in de openbare ruimte. Onderzoek heeft aangetoond dat met goed geplaatste afvalbakken de aanwezigheid van zwerfafval in de openbare ruimte met 50% kan worden verminderd. In de paragraaf over “bakkenbeheer” wordt hier nader op ingegaan.

5.2.2 Serviceniveau

Het serviceniveau heeft betrekking op het totaalplaatje dat aan bewoners en bedrijven geleverd wordt (en waarin zij een rol spelen). Een deel hiervan valt binnen de beïnvloedingssfeer (en het takenpakket) van de reiniging en een ander deel valt daarbuiten, zoals de loopafstanden tot een container en de aanwezigheid en inrichting van brengparkjes. Aspecten die het serviceniveau in hoge mate bepalen zijn:

- beeldkwaliteit openbare ruimte als geheel
- beeldkwaliteit afvalinzamelocaties
- functioneren van de locaties

Omdat de gemeente wil werken op basis van resultaat (beeldkwaliteit), zullen op deze drie aspecten doelstellingen geformuleerd moeten worden. Het is aan de politiek om deze doelstellingen vast te stellen. Belangrijk hierbij is te beseffen dat in de regel een hogere ambitie/doelstelling ook een hogere inzet van middelen vereist.

In de onderstaande tabel worden als voorbeeld enkele indicatoren gegeven waaraan een doelstelling gekoppeld kan worden.

Tabel 8 Voorbeelden van indicatoren serviceniveau per taak en doelstellingen

Indicatoren serviceniveau (werkzaamheden serviceteams)		
<i>Beeldkwaliteit locaties</i>	<i>Beeldkwaliteit openbare ruimte</i>	<i>Functioneren systeem</i>
Geen bijplaatsingen	Schoonheidsgraad A	Serviceteam binnen 2 uur ter plekke voor lediging, opruimen en/of reparatie
Geen zwerfafval	Geen inzamelmiddelen in OR buiten toegestane aanbiedtijden	Lediging volle container binnen 4 uur
Geen graffiti	Schone afvalbakken	Serviceteam binnen 24 uur ter plekke voor schoonmaken
Geen wildplak	Geen afvaldumpingen	Serviceteam binnen 2 uur ter plekke voor lediging en opruimen
Schone inwerpzuil		90% afvalbakken vullingsgraad minder dan 80% vol

5.2.3 Serviceteams

Werkmethodiek

In de binnenstad is bijna 24 uur per dag, zeven dagen per week activiteit. Om het beoogde serviceniveau te kunnen halen, betekent dit dat ook de reinigers een groot deel van elke dag in de binnenstad aanwezig moeten zijn. Uit de praktijk blijkt dat in een dergelijke situatie het beste kan worden gewerkt met

zelfsturende serviceteams. Een serviceteam kan verantwoordelijk worden gemaakt voor de schoon- en netheid van de openbare ruimte in een bepaald gebied. In hun dagplanning wordt rekening gehouden met de uitvoering van reguliere (geplande) taken en de noodzakelijke te voeren werkzaamheden voor het oplossen van opgetreden calamiteiten. In de ochtend kunnen bijvoord de reguliere taken worden uitgevoerd en de flexibele werkzaamheden in de middag.

Mensen en middelen

Hoewel de inzet van mens en middelen uitdrukkelijk de vrijheid is van de aannemer, wordt in deze rapportage als voorbeeld geschetst hoe een en ander zou kunnen plaatsvinden. Voor de binnenstad zouden twee serviceteams kunnen worden ingezet: het ene verricht de werkzaamheden in het kernwinkelgebied, op de horecapleinen, in het stationsgebied en in andere gebruiksintensieve gebieden en het andere team verricht de werkzaamheden in de minder drukke delen van de binnenstad (woonstraten). Een serviceteam bestaat bijvoorbeeld uit twee mensen en een klein pick-up voertuig. Met uitzondering van het machinaal vegen verrichten ze alle overige aan (zwerf-)afvalgerelateerde zaken (zie volgende paragraaf).

Het machinaal vegen blijft centraal aangestuurd. Iedere morgen worden door een middelgrote veegmachine begeleid door een bladblazer het kernwinkelgebied, de horecapleinen en het stationsgebied gereinigd. De overige straten worden op afroep door de serviceteams geveegd.

Om de luchtkwaliteit in de binnenstad minimaal te belasten, wordt voorgesteld te kiezen voor elektrisch aangedreven pick-ups. Lokaal is dan sprake van geen enkele uitstoot van uitlaatgassen. Een alternatief zijn kleine pick-ups op aardgas, net als een groot deel van het huidige gemeentelijk wagenpark. Aardgas is een schone brandstof: de uitstoot van fijnstof en stikstofoxiden zijn laag. Op termijn kan worden overgeschakeld naar biogas (binnen 3 jaar grootschalig beschikbaar). Ten opzichte van aardgas neemt bij biogas de CO₂-uitstoot met ongeveer 75% af. In totaal zijn twee pick-ups nodig in de binnenstad.

Als de pick-ups vol zijn met afval, zullen ze moeten lossen. Op dit moment kan dat alleen op de werf van Spaarnelanden. Heen en weer rijden kost ongeveer een half uur. Een mogelijkheid is wellicht om een container in of nabij de binnenstad te plaatsen waar de serviceteams hun afval kwijt kunnen. Dit is alleen nodig indien blijkt dat de pick-ups één of meerdere keren per dag vol raken.

5.2.4 Takenpakket

Het serviceniveau vertaalt zich tot de beeldkwaliteit van de openbare ruimte, beeldkwaliteit van de inzamellocaties en het functioneren van het systeem. In het takenpakket van de serviceteams binnenstad zitten met name de taken gerelateerd aan het in stand houden van de beeldkwaliteit van de openbare ruimte en de inzamellocaties:

- schoonhouden inzamellocaties
- ledigen afvalbakken OR
- verwijderen zwerfafval
- verwijderen overige afval gerelateerde zaken

Schoonhouden inzamellocaties

Om de beleving onder bewoners en bedrijven positief te houden over de inzamellocaties, zal de serviceverlening zodanig moeten zijn ten allen tijde het gewenste kwaliteitsniveau in stand gehouden wordt. Dit niveau wordt bepaald door:

- verwijderen bijplaatsingen
- verwijderen zwerfafval rond inzamellocaties

DHV B.V.

- schoonhouden zuilen en vloerplaat (verwijderen graffiti, besmeuringen etc.)
- repareren kleine gebreken aan containers
- melden overige niet ter plekke te verhelpen gebreken

Op het moment dat hieraan niet kan worden voldaan, zal het serviceniveau en daarmee het draagvlak onder bewoners afnemen.

Ledigen afvalbakken OR

In de binnenstad staan ongeveer 300 afvalbakken. Afvalbakken in de gebieden met hoge gebruiksintensiteit worden dagelijks geleegd. Afvalbakken in de overige (minder drukke) gebieden worden 1 tot 5 keer per week geleegd.

Het serviceteam hoeft de bakken alleen te ledigen als ze voldoende vol zijn: nagenoeg lege bakken kunnen worden 'overgeslagen'. Activiteiten behorende bij de taak ledigen afvalbakken zijn:

- ledigen afvalbakken 1 tot 7 keer per week
- verwijderen zwerfafval rond de bak
- schoonhouden afvalbak (verwijderen graffiti, besmeuringen etc.)
- repareren kleine gebreken
- melden overige niet ter plekke te verhelpen gebreken

Verwijderen zwerfafval en ander vuil

De binnenstad wordt onderhouden op basis van het streefniveau "verzorgd". Dit komt overeen met schoonheidsgraad A (rapportcijfer 8). Het huidige kwaliteitsniveau is schoonheidsgraad B (rapportcijfer 6,4). Naast zwerfafval dient ook het overige aanwezige vuil op straat te worden verwijderd. Het gaat bijvoorbeeld om natuurlijk afval (bloesem in het voorjaar en blad in de herfst) en veegvuil (met name zand).

Het serviceteam dient dus het vuil uit de openbare ruimte te verwijderen. Activiteiten behorende bij deze taak zijn:

- machinaal vegen verharding (geen taak serviceteams)
- handmatig assisteren veegmachine
- handmatig verwijderen zwerfafval verharding
- handmatig verwijderen zwerfafval groen

Grotere hoeveelheden zwerfvuil, het veegvuil en het natuurlijk afval op verharding wordt verwijderd door de veegmachine. Deze dient op bepaalde locaties te worden ondersteund door handvegers om het zwerfafval richting de veegmachine te blazen/vegen vanaf locaties waar de veegmachine niet kan komen, zoals zwerfafval onder geparkeerde auto's. Daarnaast zal het grove zwerfafval (flesjes, blikjes e.d.) ook handmatig vanaf verharding en het groen moeten worden verwijderd om gedurende de dag schoonheidsgraad A te kunnen handhaven.

Verwijderen overige afvalgerelateerde zaken

Naast zwerfafval, veegvuil en natuurlijk afval kan het zijn dat er zich andere afvalgerelateerde zaken in de openbare ruimte bevinden die daar niet horen. Het kan bijvoorbeeld gaan om onjuist aangeboden bedrijfs- of huishoudelijk afval, dumpingen (grofvuil of huisvuilzakken) of inzamelmiddelen (bijvoorbeeld minicontainers) die daar niet horen te staan. Het serviceteam dient ook deze zaken te verwijderen/in beslag te nemen. Vervolgens kan op locatie of elders worden onderzocht of de dader is te achterhalen en kan worden beboet. Deze laatste taken zijn een onderdeel van het takenpakket van de afdeling Veiligheid, Vergunningen en Handhaving.

Overzicht taken en activiteiten

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het mogelijke takenpakket van de serviceteams. Nader onderzoek en afstemming (met o.a. Spaarnelanden) inzake de activiteiten in het takenpakket, de relatie capaciteit (inzet materieel en personeel) en taken dienen nog plaats te vinden en worden uitgewerkt.

Tabel 9 Overzicht takenpakket, activiteiten en mate van flexibiliteit taken

Taak	Activiteit	Karakter
<i>Schoonhouden inzamellocaties</i>	verwijderen bijplaatsingen	Flexibel
	verwijderen zwerfafval rond inzamellocaties	Flexibel
	schoonhouden zuilen en vloerplaat	Deels regulier
	repareren kleine gebreken aan containers	Flexibel
	melden overige niet ter plekke te verhelpen gebreken	Flexibel
<i>Ledigen afvalbakken openbare ruimte</i>	ledigen afvalbakken 1 tot 7 keer per week	Deels regulier
	verwijderen zwerfafval rond de bak	Flexibel
	schoonhouden afvalbak	Flexibel
	repareren kleine gebreken	Flexibel
	melden overige niet ter plekke te verhelpen gebreken	Flexibel
<i>Verwijderen zwerfafval en ander vuil</i>	machinaal vegen verharding	Deels regulier
	handmatig assisteren veegmachine	Deels regulier
	handmatig verwijderen zwerfafval verharding	Flexibel
	handmatig verwijderen zwerfafval groen	Flexibel
<i>Verwijderen overige afvalgerelateerde zaken</i>	Verwijderen dumpingen	Flexibel
	Verwijderen onjuist aangeboden afval	Flexibel
	Achterhalen dader	Flexibel

5.3 Signalering

Omdat grotendeels gewerkt wordt op basis van beeldsturing, vormt goede signalering de basis voor efficiënt werkende serviceteams. Monitoring is enerzijds nodig voor het inplannen van de dagelijkse werkzaamheden (uitvoering) en anderzijds voor het controleren van de geambieerde kwaliteitsniveaus (beleid).

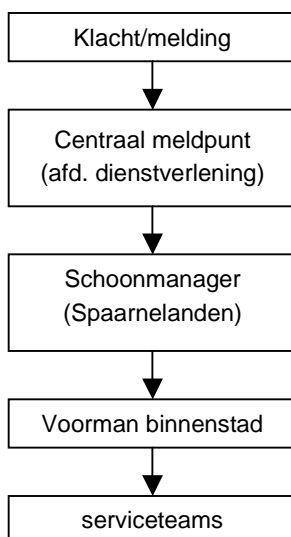
Plannen dagelijkse werkzaamheden

Input voor het inplannen van de dagelijkse werkzaamheden kan komen van diverse bronnen:

- schouw voorman: de 'voorman binnenstad' inventariseert waar de kwaliteitsniveaus beneden de norm komen of dreigen te komen en stuurt daar een serviceteam heen;
- signalen door andere medewerkers van de gemeente: andere medewerkers van de gemeente, zoals een buitengewoon opsporingambtenaar, aanwezig in de binnenstad kunnen calamiteiten doorgeven aan de afdeling dienstverlening;
- participerende bewoners: ook bewoners kunnen worden ingeschakeld om de kwaliteit in de eigen woonomgeving in de gaten te houden. Bij eventuele overschrijdingen van de norm kunnen ze contact opnemen met een centraal servicepunt;
- meldingen burgers/bedrijven: meldingen van bewoners via de servicelijnen zijn ook input voor het plannen van de dagelijkse werkzaamheden.

De dagelijkse planning is nodig voor het inplannen van de werkzaamheden van de serviceteams met als primaire doel het handhaven van de afgesproken serviceniveaus. De voorman is hierbij het eerste aanspreekpunt en degene die de werkzaamheden van de serviceteams uitzet. In de dagelijkse planning dient ruimte gereserveerd te worden om de gewenste korte responstijd te kunnen waarmaken.

Meldingen en klachten komen in de huidige situatie binnen bij zowel Spaarnelanden als de gemeente. Het beleid van de gemeente is er echter op gericht om één centraal meldpunt in te voeren: de afdeling dienstverlening. Van belang dat goede is dat er goede stroomlijning plaatsvindt tussen binnengekomen meldingen en uitvoering daarvan. Een snelle responstijd en bevestiging van behandeling van de melding zijn hierbij essentieel. Dit betekent dat er directe communicatielijnen moeten zijn tussen het centrale meldpunt en de 'schoonmanager' binnenstad. Deze kan de meldingen vervolgens doorgeven aan de serviceteams zelf.

Monitoring kwaliteitsniveaus

Naast monitoring voor de korte termijn (plannen dagelijkse werkzaamheden), zal ook monitoring moeten plaatsvinden voor rapportage aan het management. Deze vorm van monitoring vindt minder frequent plaats, bijvoorbeeld maandelijks of per kwartaal. Naast objectieve monitoring gaat het hierbij ook om subjectieve monitoring (meten beleving van bewoners en bedrijven).

Doelen van deze vorm van monitoring zijn het controleren van het al dan niet bereiken van de beleidsdoelstellingen, rapportage aan management en bestuur, bron voor communicatie aan bewoners en het kunnen vaststellen van trends.

Om op structureel en op gestandaardiseerde wijze te kunnen monitoren, is een monitoringsysteem noodzakelijk. Hiervoor kan het huidige monitoringsysteem dat gebruikt wordt voor het meten van de vervuiling van zwerfafval, veegvuil en hondenpoep als basis dienen. Per kwartaal worden er nu al op 130 locaties, waaronder 16 in de binnenstad, metingen verricht. Aan het monitoringsysteem dient dan het kwaliteitsaspect "ondergrondse containers" te worden toegevoegd.

De uitgebreide methodiek kan vervolgens ook worden toegepast in de andere wijken in Haarlem.

6 PLANNING

6.1 Inspraak en bestemmingsplan

Er zijn twee trajecten die bepalend zijn voor het kritische pad in de planning:

1. bestemmingsplanprocedure en bouwvergunning
2. informeren/inspraak belanghebbenden (bewoners en bedrijven)

Bestemmingsplanprocedure en bouwvergunning

De binnenstad heeft de status van ‘beschermd stadsgezicht’. Dat betekent dat er voor de plaatsing van ondergrondse containers een bouwvergunning aangevraagd dient te worden. De bouwvergunning wordt getoetst aan het bestemmingsplan. Een probleem hierbij is het bestemmingsplan wat betrekking heeft op het gebied tussen de Bolwerken en de Gedempte Oudegracht (plan “Oude Stad”) momenteel nog niet voorziet in afsluitbare ondergrondse containers¹⁰. Dit heeft tot gevolg dat er op basis van het huidige bestemmingsplan geen bouwvergunning kan worden verleend. Na de bestuurlijke vaststelling van dit plan zal dan ook zo snel mogelijk de aanpassingsprocedure van het bestemmingsplan Oude Stad opgestart moeten worden. De doorlooptijd van deze procedure bepaalt in hoge mate de overall planning. Waarschijnlijk zal dit minimaal een jaar in beslag nemen.

In de overige gebieden van de binnenstad (onder de Gedempte Oudegracht) zijn de bestemmingsplannen al wel aangepast. Hier hoeft het bestemmingsplan dus niet te worden aangepast.

Informeren/inspraak belanghebbenden

Tot op heden was de locatiebepaling van ondergrondse containers in de gemeente Haarlem geen Collegebesluit. Uit diverse zaken tegen de gemeente Haarlem inzake de locaties van ondergrondse containers, blijkt dat de rechter dit geen goede zaak vindt. Daarom is het voornemen om dit in het vervolg anders aan te pakken.

Bij de ontwikkeling van het plan zijn al in een vroeg stadium diverse organisaties betrokken. Bijvoorbeeld Horeca Nederland, City Haarlem ondernemers organisatie, De kamer van Koophandel en Spaarnelanden nv. Het concept is eveneens voorgelegd aan de betreffende wijkraden in de binnenstad. Tevens is het plan met de betrokken gemeentelijke afdelingen besproken.

Het officiële inspraaktraject begint met het inbrengen van het plan (exclusief de locaties) bij het College die dit vervolgens vrij geeft voor inspraak. Inspraak wordt verleend conform de Inspraakverordening juncto de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. De inspraakprocedure bestaat uit de volgende stappen:

- Kennisgeving van het ontwerpbesluit in de Stadskrant
- Ter inzage legging van het ontwerpbesluit aan de Zijlsingel (Dienstverlening)
- Belanghebbenden kunnen schriftelijk of mondeling hun zienswijze naar voren brengen binnen een termijn van 6 weken aanvangende met ingang van de dag waarop het ontwerpbesluit ter inzage is gelegd.
- Opstellen van een verslag van de zienswijze(n) die mondeling naar voren is (zijn) gebracht.

¹⁰ Niet afsluitbare ondergrondse containers zijn overigens wel in het bestemmingsplan opgenomen. De enige manier om het inzamelsysteem in de binnenstad naar behoren te laten werken, is door afsluitbare ondergrondse containers te plaatsen: het plaatsen van niet afsluitbare ondergrondse containers is dus geen optie.

DHV B.V.

- Wat bij de inspraak naar voren is gebracht wordt op een voor alle belanghebbenden kenbare wijze vastgelegd in het uiteindelijke besluit.
- Uit dit besluit moet blijken tot welke resultaten de inspraak heeft geleid.

Aanvullend zullen er in de periode tot de definitieve vaststelling van het beleidsvoornemen een aantal voorlichtingsavonden worden georganiseerd zowel voor bewoners als voor het bedrijfsleven. Naast uitleg over het plan zullen de aanwezigen ook een actieve inbreng kunnen hebben welke nog kan leiden tot praktische bijstellingen. De ervaring heeft geleerd dat dit wat betreft de bewoners vooral de locatiekeuze zal betreffen. Uitgangspunt hierbij is dat in geval van zwaarwegende bezwaren samen met de betrokken bewoners gezocht zal worden naar een alternatieve locatie.

Naar de bedrijven zal een belangrijk issue zijn de mate waarin gezamenlijkheid verworven kan worden met betrekking tot de keuze van de inzamelaar(s) en inzamelsystemen.

Belanghebbenden hebben dus de mogelijkheid om mondeling (tijdens de voorlichtingsavonden) en schriftelijk bezwaar te maken. De binnengekomen bezwaren worden beoordeeld en aan de hand daarvan wordt het plan met locaties eventueel gewijzigd. Dit neemt circa drie weken in beslag. Vervolgens wordt het gewijzigde plan naar het College gestuurd voor goedkeuring. Deze neemt een besluit (onder voorwaarde van het verkrijgen van een bouwvergunning). Na de definitieve vaststelling hebben belanghebbenden nog zes weken de tijd om beroep aan te tekenen bij de rechter.

6.2 Verleggen kabels en leidingen

Het is zeer waarschijnlijk dat op een groot deel van de geplande locaties kabels en/of leidingen aanwezig zijn. Uit reeds uitgevoerd radaronderzoek blijkt dat het gaat om circa 40% van de locaties. Netbeheerders dienen te worden geïnformeerd inzake de te plaatsen ondergrondse containers.

In de Haarlemse verlegregeling heeft de gemeente regels vastgesteld die zij zal toepassen bij gedwongen verleggingen door netbeheerders. Daarnaast zijn ook de verlegregeling van de Telecommunicatiewet en de specifieke overeenkomst tussen de gemeente en PWN van belang. De Haarlemse verlegregeling maakt dat het verleggen van Kabels en leidingen in financieel opzicht voor de gemeente waarschijnlijk veel beter uitpakt dan in het verleden: naar verwachting zullen de netbeheerders het merendeel van de kosten moeten nemen voor het verleggen van kabels en leidingen.

Het verleggen van kabels en leidingen heeft consequenties op de planning. De netbeheerders dienen (wanneer het locatieplan definitief is) zo spoedig mogelijk te worden geïnformeerd inzake de te plaatsen ondergrondse containers. Dit mag best een jaar voorafgaand aan de werkzaamheden zelf zijn. Op deze wijze kan de netbeheerder zelf een geschikt moment voor verleggen inplannen.

Alvorens de netbeheerders worden geïnformeerd dienen eerst:

- oriëntatiemelding KLIC van de beoogde locaties worden gedaan
- radaronderzoek doen
- op basis van deze informatie het locatieplan indien noodzakelijk aanpassen

Het informeren van netbeheerders gaat als volgt:

1. De gemeente stelt de netbeheerders schriftelijk op de hoogte van het plan. Bijlagen aan dit verzoek zijn een kaart met daarop aangegeven de werken, KLIC-meldingen en resultaten grondradar.

2. Informeren netbeheerders: de netbeheerders worden (schriftelijk) op de hoogte gebracht van het voornemen. Ook wordt een informatiebijeenkomst voor alle netbeheerders georganiseerd. Het is de bedoeling om de netbeheerders in een vroeg stadium op de hoogte te brengen van de gemeentelijke plannen.
3. Graven proefsleuven: om te kunnen vaststellen of er daadwerkelijk kabels en leidingen aanwezig zijn op de beoogde locaties, worden ruim te voren proefsleuven gegraven.
4. Vooroverleg: op basis van deze informatie uit stap 3 kunnen de netbeheerders worden verzocht te verleggen. De netbeheerders worden (schriftelijk) op de hoogte gebracht en een vooroverleg wordt belegd met één of meerdere netbeheerders. Het is de bedoeling om tijdens deze bijeenkomst tot overeenstemming over verlegging, uitvoering en planning te komen. Vervolgens dient de netbeheerder inzicht te geven in de verleggingskosten die deze later bij een verzoek om voorlopige vaststelling van nadeelcompensatie zal opvoeren.
5. Vervolgens verzoekt de gemeente tot verleggen van de kabels en leidingen. Afspraken omtrent uitvoering, planning en tracé worden vastgelegd.
6. De netbeheerders dienen een verzoek om voorlopige vaststelling van nadeelcompensatie bij het college in. Hierin staan de geraamde kosten en de liggingduur van de kabel- of leiding. Het college besluit vervolgens binnen acht weken over het verzoek. Indien de gemeente niet akkoord gaat, kan bezwaar worden gemaakt bij de commissie beroep en bezwaar. Beroep is eventueel mogelijk bij de bestuursrechter Haarlem. Na uitvoering van de werkzaamheden wordt op basis van nacalculatie de definitieve nadeelcompensatie vastgesteld.
7. De netbeheerders gaan verleggen. Dit geschiedt ook in geval de gemeente en netbeheerder(s) in het vooroverleg geen overeenstemming hebben bereiken. Vaak huren de netbeheerders hiervoor één gezamenlijke aannemer is. Bij voorkeur geschiedt het verleggen vlak voor de plaatsing van de ondergrondse container(s). De netbeheerders hebben na stap 5 hiertoe nog circa zes maanden de tijd.

6.3 Uitvoering plan in twee fasen

Vorbereidende werkzaamheden

De inspraak en de bouwvergunningsprocedure zijn leidend voor de activiteitenplanning. Voorafgaand aan het inbrengen van het plan plus de locaties aan het College, zal het plan eerst intern worden voorgelegd en besproken. Interne overleggen dienen in ieder geval plaats te vinden met:

- De belangrijkste betrokken medewerkers en staf binnen Openbare Ruimte, Groen en Verkeer;
- Monumentenzorg, Archeologie, Spaarnelanden, stadsdeelregisseur centrum, Dagelijks Beheer Wijken en Milieu;
- Gebiedsbeheer, milieupolitie, reguliere politie en brandweer.

Vervolgens zal het plan ook alvast extern worden voorgelegd aan de belangrijkste vertegenwoordigers van het bedrijfsleven (Horeca NL afd. Haarlem, City Haarlem en City manager) en de wijkraden.

Gedurende de periode waarin de bouwvergunningsprocedure loopt (2008) dienen ook andere activiteiten in gang te worden gezet, zodat na dat jaar (in 2009) ook gelijk de eerste containers de grond in kunnen. Het gaat om ondermeer de volgende activiteiten:

- Activiteiten m.b.t. kabels en leidingen (zie 6.2)
- Bodem en archeologisch onderzoek
- Ontwerpen nieuwe zuil: samen met Vconsist zal een nieuwe zuil voor de ondergrondse containers worden ontworpen die goed aansluit bij de historische binnenstad. Voor het ontwerp-

en productieproces dienen enkele maanden gereserveerd te worden. Daarom dient vlak na het vaststellen van het definitieve plan hiermee begonnen te worden.

- Zoeken aannemer plaatsing ondergrondse containers: de Haarlemse verlegregeling is alleen van toepassing op werken gebouwd door of in opdracht van de gemeente: Spaarnelanden kan geen aanspraak maken op de verlegregeling. Daarom heeft het juridisch gezien de voorkeur dat de gemeente en niet Spaarnelanden opdracht geeft tot plaatsing van ondergrondse containers in de binnenstad en hiervoor de rekeningen betaalt. Vanwege de gunstige verlegregeling kan de gemeente op deze wijze waarschijnlijk veel geld besparen. Wel moet de gemeente hiervoor middels een aanbestedingsprocedure een aannemers zoeken. Van begin tot eind neemt een (Europese) aanbestedingsprocedure minimaal circa vier maanden in beslag.

Uitvoering

Voor een deel van het gebied waar het plan betrekking op heeft, moet het bestemmingsplan worden gewijzigd (bestemmingsplan Oude Stad – gebied tussen de Bolwerken en de Gedempte Oudegracht). Hoelang de aanpassingsprocedure gaat werken is niet exact aan te geven, maar gerekend moet worden op minimaal een jaar. Het bestemmingsplan tussen de Vesten en de Gedempte Oudegracht voorziet wel al in de plaatsing van afsluitbare ondergrondse containers. Hier kan dus in principe sneller worden gestart. Daarom zal de uitvoering in twee fasen plaatsvinden:

- Fase I: gebied tussen de Vesten en de Gedempte Oudegracht en Spaarndammerbuurt
- Fase II: gebied tussen de Bolwerken en de Gedempte Oudegracht

In fase I gaat het om circa 46 ondergrondse containers voor restafval op 33 locaties en 3 brengparkjes. Fase I omvat circa 40% van het totale plan. De ondergrondse containers kunnen vanaf augustus 2009 worden geplaatst.

Bij fase II gaat het om ongeveer 75 ondergrondse containers op 53 locaties en 3 brengparkjes. Fase II behelst omstreeks 60% van het totale plan. Waarschijnlijk kunnen de ondergrondse containers geplaatst worden vanaf begin 2010.

In figuur 9 is de globale planning weergegeven. In bijlage 1 staat de planning in meer detail.

Figuur 9 Globale planning

	2008					2009					2010														
	j	j	a	s	o	n	d	j	f	m	a	m	j	j	a	s	o	n	d	j	f	m	a	m	
Voorlichting en inspraak																									
Bouwvergunning en BP																									
Onderzoek K&L																									
Verleggen K&L																									
Bodem en arch. onderzoek																									
Ontwikkelen inwerpzuil																									
Plaatsing fase I																									
Plaatsing fase II																									

7 BEGROTING

7.1 Investering centrumplan

Op basis van het aantal te plaatsen ondergrondse containers ten behoeve van de inzameling van huishoudelijk- en bedrijfsafval en de bijbehorende werkzaamheden/activiteiten, is een begroting opgesteld. De belangrijkste kostenposten zijn:

- graven proefsleuven
- nadeelcompensatie K&L
- aanschaf en plaatsing ondergrondse containers:
 - 130 restafvalcontainers
 - 12 OPK containers
 - 6 glascontainers
 - 6 kunststofcontainers
 - 2 textielcontainers
- aanschaf en plaatsing perscontainers

Onderstaand zijn de financiële effecten samengevat (tabel 10).

Tabel 10: samenvatting

Exploitatiekosten nieuwe middelen	810.000
Vervallen exploitatiekosten en besparingen	629.000-
Dekking doorberekening horeca containers	<u>33.700-</u>
Toename exploitatiekosten invoering nieuwe vorm van inzameling	147.300
Uitbreiding verzorgingstaken centrum	<u>123.000</u>
Meerkosten centrumplan structureel	270.300

De verschillende kostenposten zullen hier verder worden uitgewerkt.

Exploitatie nieuwe middelen

Tabel 11: exploitatie

	aantal	kosten per jaar	
containers	156	500	78.000
perscontainers horeca	3	2.000	6.000
huisvuilauto ondergronds	1	63.500	64.000
personeel	1,4	45.000	<u>64.552</u>
exploitatiekosten			458.552
Vuilafvoer	3903		351.000
Totale kosten			<u>809.552</u>

DHV B.V.

De kosten zijn gebaseerd op door Spaarnelanden aangeleverde gegevens. De exploitatiekosten van de perscontainers voor de horeca zullen geheel voor rekening komen van het bedrijfsleven. Het betreft de post van € 33.700.-

Vervallen exploitatiekosten en besparingen

Tabel 12: vervallen kosten

Baten (in €)	
<i>Direct</i>	
▪ inzet personeel en materieel	199.000
<i>Indirect</i>	
▪ besparing inzet reinigingsmedewerkers	20.000
▪ meer afvalscheiding OPK	20.000
vuilafvoer in tonnen en €	4336 390.000
TOTAAL	629.000

De genoemde posten betreffen de huidige inzet aan personeel, vermindering reinigingskosten door de invoering van ondergrondse inzameling, toegenomen afvalscheiding en vermindering vuilafvoer.

Uitbreiding verzorgingstaken

Tabel 13: extra verzorgingstaken

	jaar	effectieve	tarief per	uren	Totaal
	kosten	inzet uren	uur	nodig	
Schottenwagen	27.753	1560	17,79	2080	37.000
personeel Spl	44.000	1450	30,34	2080	63.000
personeel Paswerk	16.000	1450	11,03	2080	<u>23.000</u>
					123.000

COLOFON

Opdrachtgever	: Gemeente Haarlem
Project	: Binnenstad Haarlem Schoon!
Dossier	: A9453-01.001
Omvang rapport	: 49 pagina's
Auteur	: Paul mul en Jaap Reelfs
Bijdrage	: Wim van Lierop
Interne controle	: Naam en paraaf
Projectleider	:
Projectmanager	: Jan van Dijk
Datum	: 2 juli 2008
Naam/Paraaf	:

DHV B.V.

*Ruimte en Mobiliteit
Laan 1914 nr. 35
3818 EX Amersfoort
Postbus 1132
3800 BC Amersfoort
T (033) 468 20 00
F (033) 468 28 01
E info@dhv.nl
www.dhv.nl*

